

Mas tednik

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

3. leto / številka 35

V Celovcu, dne 29. avgusta 1951

Cena 70 grošev

Jugoslavija in Zapad

Vsi svetovni dogodki stojijo le vedno bolj v znamenju trenja med Zapadom in Vzhodom. Samo s tega vidika lahko pravilno presoamo dogodke na političnem in tudi, kar je v današnjem času posebno važno, na gospodarskem polju.

Zapad je v vojaškem pogledu zaokrožil svoja prizadevanja na osnovi Atlantske zveze ter je gospodarsko primerno podkrepil sodeležene dežele. Seveda je nujno, da so te tudi iz svojega prispevale k oborožitvi, iz česar izvirajo razne gospodarske težave, ki so pač neobhodne, ker se cilj ne da doseči brez žrtev.

V zvezi s tem začne pridobivati konkretnije oblike zapadni obrambni sklop na vzhodni obali Jadrana, to je v Jugoslaviji. Veliko se je v tej zvezi pisalo, vendar do pred kratkim konkretnih in učinkovitejših korakov ni bilo in stvari so se po dolgih pogovorih vlekle in vlekle.

Zadnji obiski angleških politikov, n. pr. Davies-a in Ducan Sandy-ja prošli teden, predvsem pa Amerikanca Harriman-a na Bledu, so prinesli po mnenju opazovalcev znatne uspehe. Začenjajo se uresničevati namigavanja, ki so govorila o jugoslovanskem vojaškem doprinosu v slučaju spopada med Vzhodom in Zapadom. Amerika bo bistveno doprinesla k moderni oborožitvi Jugoslavije. Pomoč ne bo obstajala le v dobavi orožja, marveč tudi v tehnični in strokovni pomoči. To se pravi, da bodo v Jugoslavijo prišli ameriški strokovnjaki in obratno bo Jugoslavija „v študijske namene“ poslala svoje vojaške strokovnjake v Ameriko.

Vprašanje Trsta, o katerem so zadnji čas tako na glas govorili, je pri tem za Zapad predvsem zanimivo iz strateških ozirov. Kot oboroževalna baza za Srednjo Evropo bo služil Trst najbolje, če ostane svobodno ozemlje. Zato se ne moremo čuditi, da so italijanski šoviniisti pred kratkim zagnali ponovno takšen krik; pri tem so se sklicevali na izjavo zaveznikov iz leta 1948, da je treba Trst vrniti Italiji. Pri tem so pač pozabili, da so se od takrat razmere bistveno spremenile.

Merodajni krogi v Ameriki so deljeni v svoji oceni udarnosti in praktične vrednosti Titove armade. To tudi Tito dobro ve. Zato pač verjetno ni slučajno, da so bile zadnje čase v Jugoslaviji velike vojaške vaje ravno v času, ko so bili tam na obisku razni inozemski politiki in vojaški strokovnjaki. Najbolj zanimiv je bil v tem pogledu mednarodni miting letalcev v Lescarh v Sloveniji, katerem so nato neposredno sledili znameniti pogovori na Bledu. Po vsem sedaj res zgleda, da se je vsaj do gotove mere posrečilo prepričati zapadne strokovnjake, da bi jugoslovanska armada ne bila tako slaba in nezanesljiva, imeti bi morala le potrebno moderno orožje.

Predvsem so Amerikanci previdni in dobri računarji. Oni bodo pač hoteli imeti za svoje investicije gotova zagotovila na političnem polju in vprašanje je, v koliko jih bo mogel Tito po ustroju svojega režima dati. Nekateri trdijo, da je uspelo angleškemu labouristom, ki imajo najboljše tozadevne zveze, pripraviti Tita do tega, da bi poleg oficijelne Ljudske fronte dopustil neko liberalno-socialistično stranko. Vprašanje je, kako bo to pri notranji zgrajenosti režima sploh mogoče, vendar se v poučenih krogih te vesti trdovratno vzdržujejo.

Eno na vsak način drži in to je: Zapad v vojaškem oziru na Tita le računa in je pripravljen v tem pogledu do gotovih gmotnih žrtev. Kako bo ta zapadna pomoč, spričo hude gospodarske krize v Jugoslaviji, vplivala na notranji položaj v državi in kakšen bi bil predvsem

Jugoslavija med včeraj in jutri

V „hladni vojni“ med Vzhodom in Zapadom dobivajo vedno večjo važnost one dežele, ki so najbližje „železnemu zastoru“ in to je predvsem ozemlje ob Jadranskem in Sredozemskem morju. Tam je nekako žarišče stratežične obrambe Evrope, kakor je dejal Giuseppe Saragat, vodja desnih socialistov v Italiji. Zato dobiva vedno večji pomen tudi ozemlje Jugoslavije, ki varuje dostop Srednje Evrope v Sredozemlje. Za to ozemlje se borita Vzhod in Zapad, maršal Tito pa poizkuša iz tega boja dobiti čim večje koristi za Jugoslavijo in za svoj režim.

Kam drži na levo cesta ...

Ob 7. obletnici zasedbe Rumunije po sovjetskih četah je na proslavi v Bukarešti govoril tudi sovjetski maršal Kliment Jevrenovič Vorosilov. Ta je v svojem govoru najprej čestital rumunskemu narodu k „osvoboditvi“, nato pa je med drugim dejal:

„Zalostna je usoda današnje Jugoslavije, katero so oblastniki izdali in prodali kapitalizmu in najbolj črni reakciji. Toda narodi Jugoslavije bodo našli sredstva in pota, da bodo likvidirali fašistični Titov režim, kakor bodo tudi našli pot do osvoboditve svoje trpeče domovine.“

Kam drži na desno pot ...

Zgleda, da se za te grožnje maršal Tito ne zmeni mnogo, četudi seveda ni prav nič gotovo, kaj namerava Sovjetska zveza z neprestanimi grožnjami, ki so za enkrat še samo besede.

Kakor poročamo na drugem mestu, se kar vrstijo obiski vladnih predstavnikov iz Anglije, Združenih držav, Brazilijske in še drugih držav pri Maršalu Titu, ki je ob teh vročih dneh v dvorcu Suvoboru ob Blejskem jezeru. Najpomembnejši med temi obiski je gotovo obisk osebnega Trumanovega odposlanca Averell-a Har-

rimana. Ta je po neuspešnih pogajanjih v Perziji zaradi petrolejskega spora prisel na Bled, kjer se je dalje časa razgovarjal s Titom.

Po razgovorih je izjavil Harriman, da sta v skupnem razgovoru ugotovila s Titom, da je glavni vzrok sedanjega negotovega stanja na svetu napadalna politika Sovjetske zveze. Ugotovila sta pa tudi, da so bili doslej vsi računi Moskve napačni, ker je napadnost Sovjetov zadela na močan odpor Združenih narodov.

Maršal Tito je v razgovoru posebej omenil, da je tudi Hitler svoj čas začel samo zato z napadom na Poljsko, ker je tudi položaj napačno presojal in ker je bil prepričan, da zapadne sile ne bodo začele z vojno. Isto napako pa dela tudi Moskva.

Harriman je nadalje omenil, da sta obravnavala z maršalom Titom predvsem gospodarska vprašanja Jugoslavije in sta nato govorila o vojaški pomoči Amerike Jugoslaviji.

Pri vojaškem poveljstvu

Z Bleda je odpotoval Harriman v nedeljo v Ljubljano, nato pa z letalom v furlansko glavno mesto Videm, kjer se je sestel z namestnikom generala Eisenhower-ja, z maršalom Montgomery-jem. Po razgovoru z njim je odpotoval Harriman v London, med potom pa se je še ustavil v Parizu, kjer je ponovno povdaril, da je prepričan o nujnosti vojaške in gospodarske pomoči Amerike Jugoslaviji.

Tudi britanski državni podtajnik Ernest Davies, ki se je mudil tri tedne v Jugoslaviji, se je vrnil v London, kjer je izjavil:

„Večkrat sem med svojim bivanjem v Jugoslaviji govoril z maršalom Titom in sem prišel do prepričanja, da bosta Velika Britanija in Jugoslavija nastopali enotno, ako bi bili žrtev napada kake tuje sile.“

Ob desetletnici Atlantske listine

Pred kratkim je minilo deset let, odkar sta Churchill in Roosevelt podpisala na svojem sestanku v zalivu „Placentia“ na novofundlandski obali atlantsko listino. Zato ne bo odveč, ako se na kratko spomnimo, kako je do te listine prišlo, kakor tudi o usodi te listine.

Churchill je prinesel na ta sestanek z Rooseveltom svoj seznam načel, v kateri sta verovala oba in na katerih je temeljilo njuno upanje za boljšo bodočnost sveta. Ta osnutek sta v nekaterih stvarih razširila in v drugih izpopolnila ter ga objavila v obliki skupne listine. Toda to ni bila prava uradna državna listina. Državnika, ki sta jo sestavila, najbrž nista slutila, da bo imela tak odmev v svetu, in cele vrste dogodkov, ki so že čez nekaj mesecev napravili to listino za temelj in jedro prve izjave Združenih narodov. Prav tako pa tudi nista mogla slutiti, da bo po veliki zmagi Združenih narodov v vojni s toliki meri onemogočeno uresničenje načel, ki jih je vsebovala atlantska listina.

Mir, ki bi naj zagotovil vsem narodom

razvoj v slučaju resnega spopada, je vprašanje. Vsekakor je treba računati, da bo vpliv Amerike tako po gospodarski kakor tudi po vojaški jakosti v Jugoslaviji rastel. Na Koroškem pa pravijo: „Zastonj še mačka ne mevka“, za golo nič pa seveda tudi niso ne ameriški dolarji in ne vojaška oprema.

varnost in osvoboditev pred strahom in revščino, še do danes ni bil sklenjen.

Anglija in Amerika pa lahko upravičeno trdita, da sta se trudili za uresničenje glavnih načel, katere sta podpisali takrat in bi jih spet podpisali danes. Nista skušali povečati svojega ozemlja; storili sta vse, kar sta mogli, da bi zagotovili vsem narodom pravico, da sami določajo obliko svoje vladavine, in tudi njuni naporu za gospodarsko sodelovanje prenesajo vsako sodbo.

Toda zdaj, po desetih letih, lahko vidimo, da so privedli dogodki, ki so se začeli leta 1941, celo do zanikanja teh glavnih načel, katere tolmači ena izmed velesil, to je Sovjetska zveza, po svoje in ki daje besedam različen pomen, kakor se ji pač zljubi. Američani in Angleži se v splošnem in dejansko ujemajo v pojmovanju besed, kakor so svoboda, varnost, samostojnost, samoodločba narodov in tako naprej, toda nekeje druge so dali tem besedam drugačen ali celo nasproten pomen. Toda celo med svobodnimi narodi je med angleškim in ameriškim stališčem včasih lahko najti razliko, na primer glede načela, da morajo imeti vsi enake pravice glede svetovne trgovine in dostopa do surovin.

Zdaj, po drugi svetovni vojni in ko smo v strahu že pred tretjo, nam je posebno jasno, da ni nič tako težkega kakor predlagati mir v sprejemljivi obliki, in dejansko tudi ni ničesar težje doseči.

Vaše spalnice kupite v največji avstrijski specialni tovarni pohištva

AVE MÖBEL

Zaloga v Celovcu - Klagenfurt
Getreidegasse 1

Beljak - Villach, Moritzgasse
(nasproti Park hotela)

KRATKE VESTI

Avstrijski zvezni predsednik dr. Theodor Körner obišče predvidoma v drugi polovici meseca septembra Koroško.

Iz Celovca je nenadoma odpotovala sovjetska repatriacijska komisija, ki je imela od leta 1946 svoje prostore na celovškem magistratu. O odhodu sovjetskih častnikov avstrijske oblasti niso bile poučene.

Kot posledica 5. sporazuma o cenah in plačah v Avstriji so narasli življenjski stroški po 16. juliju za približno 10 odstotkov.

Podpredsednik največje južnoameriške republike, Brazilijske, je na svojem potovanju po Evropi obiskal Norveško, Švedsko in Švico ter je prisel v Jugoslavijo, kjer je obiskal na Bledu maršala Tita. Ta mu je priredil slavnostni sprejem in ga odlikoval z najvišjim jugoslovanskim odlikovanjem.

Jugoslovanska vlada je izdala nove predpise o obvezni oddaji kmetijskih pridelkov. Kmetje morajo obvezno oddajati samo še korno žito, olivno olje, svinjsko mast in krušno.

Egiptovski ministrski predsednik je izjavil, da bo vlada odpovedala britansko-egiptovsko pogodbo iz leta 1936 in da tudi ne bo podpirala zapadnih zaveznikov v slučaju vojne, ako ti ne bodo ugodili željam egiptovske vlade po ureditvi vprašanja Sudana in Sueza.

V komunističnih zaporih v Sofiji na Bolgarskem je umrl bivši finančni minister takozvane „Ljudske fronte“ iz leta 1944, dr. Petko Stojanov, ki je bil svoj čas sam prepričan komunist.

Ameriški kongres je predlagal predsedniku Trumanu, da Združene države prekinejo trgovske odnose s Češko-slovaško, dokler je v čeških zaporih zaradi suma vohunstva ameriški državljani William Oatis.

Med vladama Združenih držav in Izraela je bila podpisana prijateljska pogodba.

V Pragi je bilo obsojenih na smrt pet bivših hitlerjanskih nemških častnikov, ki so zakrivali kot sodelavci bivše vlade protektorata smrt večjega števila češko-slovaških državljanov.

Na progi Beograd—Kikinda je vsled prevelike brzine iztiril osebni vlak. Pri tem je bilo 10 oseb ubitih, nad 30 pa težje ranjenih.

Orkan, ki je v prejšnjem tednu opustošil srednjeameriški otok Jamaiko, je s hitrostjo 230 km na uro privdijal v mehičansko pristanišče Tampico, kjer je prizadejal veliko stvarno škodo, vendar pa je število človeških žrtev malo.

Vsled močnih nalivev, kot posledica orkana v srednji Mehiki, je voda predrlna nasipe jeza nad krajem Cardenas. Pri tem je nad 50 oseb izgubilo življenje.

Brzovlak iz Frankfurta v Paris je blizu Metz-a iztirnil. V ta vlak je kmalu nato zavozil ekspresni vlak iz Bazla proti Calais-u in popolnoma razdrobil zadnji voz brzovlaka. Pri nesreči je bilo okrog 20 oseb mrtvih in okrog 40 težje ranjenih.

Pri poletu od Chicaga v Kalifornijo je malo pred ciljem eksplodiralo potniško letalo in je popolnoma zgorelo. Pri tem je našlo smrt 44 potnikov in 6 mož spremnega osebja.

Dan Združenih narodov

Svobodni narodi se že pripravljajo na proslavo „dneva Združenih narodov“, ki bo 24. oktobra. Predsednik Truman je pozval prebivalstvo, da naj praznuje ta dan „s svečano zavestjo odgovornosti posameznika za krepitev predanosti narodov sveta ciljem Združenih narodov“. Ta dan je stopila v veljavo listina ZN in praznujejo zato ta dan vsi narodi sveta.

Politični teden

Poletni politični tedni 1951, v katerih je bilo mnogo govorenja, pa manj dejanskega novega razvoja, so minili. Iz odra se je igra z igralci umaknila za kulise. Bil je nekak odmor, ki je bil dobrodošel tako igralcem kot gledalcem, kajti igra „Vzhod—Zapad“ je nadvse napeta in zahteva od vseh močnih živcev.

V teh poletnih tednih počitka so topovi na Koreji zelo malo streljali in njih poveljniki so sedeli raje v senci v Kaesongu in se pogajali, ne da bi se mogli pogoditi. Jasno, da je vse to vplivalo mnogo novega upanja na mirno rešitev, ki pa se žal ni izpolnilo. Tudi najvišji generali na frontah smejo govoriti in obljubiti le to, kar jim povedo politiki, ki v tem slučaju sede v Moskvi in Washingtonu.

Pred vrati je podpis mirovne pogodbe z Japonsko — o tej smo podrobneje pisali v zadnji številki — in v San Franciscu po precej vroči. Sovjetski zastopnik Gromiko je že na poti — zdaj bo na ladji „Queen Elisabeth“ („Kraljica Elizabeta“) nekje na sredi oceana in ima v svoji diplomatski aktovki gotovo pripravljenih celo vrsto „njet“. Amerikanci bodo poslali tja svoje najboljše diplomate in pravijo, da noben „njet“ ne more preprečiti podpisa japonske mirovne pogodbe. Večina držav podpisnic je na njihovi strani in trdo odločena podpisati že sestavljeno pogodbo, ki bo Japonsko končno veljavno postavila kot zaveznika na stran Zapada. Kljub temu pa je nervoznost tudi v Ameriki velika, ker končno le ni znano, s kakšnimi manevri prihaja Gromiko... Nekoliko malodušja, oz. nejevolje je vzbudilo tudi dejstvo, da se Indija noče udeležiti te konference. Odsotnost Indije seveda še ne pomeni, da bi ta država hotela sabotirati delo za mirovno pogodbo z Japonsko, pač pa kaže dovolj jasno, da njena gledanja na položaj in razvoj na Daljnem vzhodu niso v vsem enaka ameriškim in angleškim. Indija se boji vsake obveze, ki bi jo utegnila potegniti v vojno proti kom. Kitajski ali Sovjetski zvezi. Indijska vlada ima s Pakistanom dovolj sporov in tam itak traja mala obmejna vojna že štiri leta. Nadalje še zdaleč ni zmogla disciplinirati in pokoriti provincialne velikaše. Nehru ima tudi v svoji vladi in kongresu močno opozicijo. Vse to napravlja indijsko stališče razumljivejše.

Po vsem videzu pa je tudi zastoj pogajanj v Kaesongu v zvezi s konferenco v San Franciscu. Komunistična diplomacija do sedaj še nikjer ni z dejstvi dokazala, da ji je za mirne ureditve sporov. V neurejenosti, kaosu in vstajah so njeni največji aduti. Radi samega ljubega miru in ljubezni do človeštva ne bo iz Moskve padla beseda za konec vojne na Koreji. Ta beseda mora ostati prihranjena kot utež na tehnični splošni borbi proti „kapitalističnemu imperializmu“. Na zmago v tej borbi Moskva očitno še računa, kljub splošnemu mnenju nepristranskih opazovalcev, ki pravijo, da splošne vojne moči Amerike in Zapada Sovjetska zveza ne bo dohitela. Beseda „mir“ bo torej padla takrat, ko bodo tudi voditelji v Kromlju prišli do tega spoznanja. Tega pa še ni.

Zato so pogajanja v Kaesongu, ki so bila tik pred zaključkom, bila spet prekinjena, tako da so vrata ostala odprta. Komunistična delegacija je za to navedla razne povode, češ da je UNO letalo bombardiralo nevtrarno ozemlje in slično. Pol metra globoka luknja sredi polja, ki naj bi jo napravila letalska bomba, naj bi bila dokaz, da UNO ne želi miru. Radi te luknje naj bi po logiki spet prišlo do bitk, v katerih bi novi deset in stotisoči padli...

Truman je to reč imenoval v svojem govoru „maškerado“. Istega naziranja je tudi večina javnega mnenja v demokratičnih državah. Komunistični posredniki v Kaesongu bodo po vsej verjetnosti počakali na navodila, ki jih bodo prejeli odvisno od poteka konference v San Franciscu. Tako UNO kot komunisti pa so nagromadili nove vojne sile na korejskih frontah in obe strani sta zelo samozavestni v svojih izjavah.

V Perziji ni prišlo do pričakovanega sporazuma, le da je ozadje in vzrok temu nekoliko drugačno kot na Koreji. Na zunaj so se dogodki zvrstili približno takole: ko je kazalo, da je sporazum pred

vrati, perzijska vlada ni hotela popustiti v edini sporni točki, ki je še ostala in ta je, koliko dobička naj imajo Angleži in koliko Perzijanci. Prvi so hoteli 50% : 50%, drugi so hoteli zase 75%. Potem je tudi Anglež Stokes vztrajal na svojem stališču. Vmes je posegel Amerikane Harriman, toda navidezno brez uspeha. Stokes je potem odpotoval in izjavil, da se ni mogoče pogajati, če Perziji nekoliko ne popuste. Istočasno je izredna seja angleške vlade izdala vojaške ukrepe in izjavila, da bo vojaško zavarovala petrolejska polja. Medtem je Harriman že tudi odpotoval, toda perzijski vladni predsednik Mossadeq je poslal za njim pismo, v katerem je sporočil, da bodo Perziji z dobro voljo proučili vsak angleški predlog, ki ne bo naravnost načel perzijskega zakona o podržavljenju petrolejskih polj. Na to je že spet Stokes odgovoril prav tako v spravljenem smislu...

Torej „kovčke gor, kovčke dol“... Vrata so tudi tukaj ostala odprta. Članki angleških vodilnih listov pa pišejo, da ne dvomijo o dobri volji Mossadeqovi, toda...

On je ujetnik ulice. Danes je vsa Perzija v napol revolucionarnem razpoloženju. Življenjsko bedo in komaj še človeka vredne razmere, v katerih živi 90% perzijskega naroda, so vladajoči krogi opravičevali s tem, da so Angleži tisti, ki so krivi tega položaja. Če bi Perziji bili lastniki in edini izkoriščevalci petrolejskih polj, bi se gmotni položaj takoj bistveno dvignil. K temu je treba prišteti še nacionalna gesla — Perziji so nekdanji bili visokokulturni in mogočen narod — in ulica je bila na nogah. Vladajoči velikaši, ki so hoteli opravičiti svojo nezmožnost, so hudiča izganjali z belcebubom. Zdaj vlada ne obvlada več položaja in se mora klanjati ulici. Seveda so nad tem razvojem zainteresirane tudi sile, katere smo omenili v začetku. Komunisti so našli plodno zemljo za svoje cilje in ni čudno, če njih časopisi že pišejo o „masovnem odporu“ in o „ljudski milici“. Perzijski

„gornji tisoči“ pa že spravljajo na varno svoja imetja.

Jasno je, da je pri takem položaju nadvse važno, da se kdo ne prenaagli. Zato tudi Angleži odlašajo z vojaško akcijo.

Politično poprišče v Evropi je zanimivo zgolj po posameznih dogodkih, ki pa seveda vsi stoje v isti veliki areni: Vzhod—Zapad in so bolj drugorazrednega pomena. Najbolj zanimivi in važni bi še bili obiski angleških in ameriških vodilnih diplomatov na Bledu. Tako je bil tam gost maršala Tita angleški glavni tajnik v zunanjem ministrstvu, Ernest Davies. Nekaj dni zatem pa je obiskal maršala Tita posebni Trumanov poslanik Harriman, ko se je vračal iz Teherana. Nekateri časopisi so mnenja, da so ti sestanki v zvezi z rešitvijo tržaškega vprašanja in oborožitvijo Jugoslavije. O teh obiskih poročamo bolj obširno na prvi strani.

Francoz Pleven stoji pred težko pre-

Premoč svobodnega sveta

Pred posebnim odsekom ameriškega senata je govoril vrhovni poveljnik vojnih sil Atlantske zveze, general Dwight D. Eisenhower, ki je med drugim dejal:

„Stvarna, umstvena, duševna, tehnična in strokovna pomožna sredstva, s katerimi razpolaga svobodni svet, so v primeri s sredstvi, s katerimi razpolaga Sovjetska zveza in njeni sateliti, tako velika, da je skoraj smešno govoriti o strahu in celo o histeriji, ki včasih prevlada v svobodnem svetu.“

Vendar pa svobodni svet in to zlasti zapadne evropske države še vedno premalo doprinesejo k povečani obrambni možnosti, ker še niso mobilizirale zadosti čet.

Kot dokaz velike stvarne sposobnosti svobodnega sveta navaja general Eisenhower primer narodnega dohodka svobodnega sveta. Ta dohodek je znašal le-

izkušnjo. Njegova vlada mora pred parlament in spraviti pod streho šolsko vprašanje, o katerem smo pisali zadnjič. Šele ko bo to rešeno, je mogoče pričakovati, da bo Francija spet povzdignila svoj glas v mednarodnem koncertu.

V Zapadni Nemčiji se je položaj Adenauerjeve vlade nenadoma izboljšal, ko je njena zunanje politična linija dobila ne-pričakovanega zagovornika v predsedniku Delavskih sindikatov, Fette-ju. Delavski sindikati predstavljajo največji kader volilcev SPD, katere predsednik je dr. Schumacher. Fette se je v svojem zadnjem govoru izrazil za obrambo Nemčije, kakršno predvideva Adenauer v sporazumu z Amerikanci in posredno se je zavzel tudi za Schumanov načrt. Fettejeva izjava pa je hladen tuš za Schumacherja, ki je bil do sedaj največji nasprotnik tako oborožitve Nemčije kot Schumanovega načrta.

Medtem je govoril tudi še McCloy, ameriški vrhovni komisar za Nemčijo in povedal, da je treba posarsko vprašanje rešiti kaj kmalu, ker ni izgledov, da bi v kratkem prišlo do mirovne pogodbe z Nemčijo.

ta 1949 (za pozneje še ni podatkov na razpolago) za Združene države in Kanado 228 milijard dolarjev. Ako tej vsoti prištejemo še 87 milijard skupnega dohodka zapadno-evropskih držav, dobimo znesek 300 milijard dolarjev. Zato je vsak strah odveč, ker razpolagajo narodi svobodnega sveta s tako materialno premočjo, da bi bila v slučaju vojne zmaga svobodnega sveta nad oboroženimi silami Sovjetske zveze in njenih podložniških držav neizbežna.

Pač pa razpolaga Sovjetska zveza in njene podložniške države brez komunistične Kitajske s 275 do 285 divizijami in s približno 90.000 vojnimi letali. Res je sicer, da so divizije Sovjetske zveze po številu mož za 30% manjše od ameriških divizij, vendar pa ima danes Zapadna Evropa na razpolago samo 18 do 20 divizij. Zato pa je nujno potrebno mobilizirati vse materialne sile svobodnega sveta, ker je samo tako mogoče odvrniti Sovjetsko zvezo od napada na svobodni svet.

IZVOZ MESA IZ AVSTRIJE

Ko v zadnjem času iščejo merodajni v Avstriji izhod iz pomanjkanja mesa, ne bo nezanimivo vedeti, da kljub pomanjkanju mesa Avstrija meso še izvažala.

V prvih šestih mesecih t. l. je znašal izvoz mesa in mesnih izdelkov skupno 2.194,4 ton, torej 220 vagonov ali 36,5 vagonov mesečno ali vsak dan okrog 12.000 kg.

Od izvožene količine je bilo izvožene ga mesa največ v Italijo in sicer 2.129,8 ton. To je bilo v glavnem argentinsko zmrazeno meso, ki ga je Avstrija lansko leto uvozila. Ker pa — kakor pravijo poročila — avstrijsko prebivalstvo tega argentinskega zmrazjenega mesa ni hotelo kupovati, so ga s precejšnjo izgubo izvozili v Italijo, ker je po tem mesu večje povpraševanje.

Od ostale količine izvoza je bilo 5 ton svinjskega mesa, 62,3 ton govejega mesa, 1,1 ton ovčjega in 6 ton telečjega mesa.

ŽRTVE „FORTEDOLA“

Leta 1949 je švedsko socialno ministrstvo izročilo avstrijskemu socialnemu ministrstvu dve posodi zelo zgoščenega D-vitamina, ki se imenuje „fortedol“ in katerega vrednost je bila okrog 200.000 šilingov. — To sredstvo je bilo brez navodila izročeno uradu za preskrbo mladine na Nižje Avstrijskem in je končno prišlo v urad za skrbstvo mladine v Mistelbach-u, kjer je dve leti obležalo.

Letos pa so dali to sredstvo, ki bi zadostovalo proti rahitčnosti otrok vsaj za 20.000 otrok, kot ribje olje materam v okolici Mistelbacha, da ga dajejo kot zdravilno sredstvo slabotnim otrokom. Ker pa je „fortedol“ v večji količini strup, so se pokazali znaki zastrupljenja tudi na otrokih in so trije otroci umrli, 20 pa ne bo predvideno nikdar več zdravih.

Zaradi te malomarnosti nameščencev socialnega ministrstva je bilo obtoženih zaradi prestopka proti varnosti življenja sedem oseb, med njimi dva zdravnik.

O Japonski mirovni pogodbi

Posebni Trumanov predstavnik v zadevah v zvezi z japonsko mirovno pogodbo, veleposlanik John Foster Dulles, je imel radijski govor, v katerem je prikazal pomen konference v San Franciscu in pri tem poudaril, da namen konference ne bo ta, da bi na njej šele razpravljali o določenih mirovni pogodbe z Japonsko, pač pa so povabljeni narodi nanjo zato, da bi ob tej priliki sklenili z Japonsko mir na podlagi določil, katere vsebuje osnutek pogodbe. Ta osnutek je nastal po izčrpnih mednarodnih razpravi glede določil mirovne pogodbe.

Vsem povabljenim vladam pa je na prosto dano, da same sklenejo z Japonsko posebne dvostranske mirovne pogodbe, ali pa da se sploh vzdržijo vsakega dejanja, je pristavil Dulles.

Govorec o sovjetskem pristanku na po-

vabilo na konferenco v San Franciscu je Dulles dejal:

„Nismo si še na jasnem, kaj naj to pomeni. Upamo pa, da to ne pomeni, da bodo Sovjeti poslali na konferenco skupino razdiračev, ki bi skušali podreti stavbo japonskega miru, katero smo do zdaj tako skrbno in pridno gradili in je pripravljena, da jo dovršimo.“

Če bodo Sovjeti poizkusili s tako taktiko, sem prepričan, da jim ne bo uspela.“

Dulles je nato poudaril, da je sedanji osnutek mirovne pogodbe „sad edinstvenega skupnega napora“ več zainteresiranih držav. Označil ga je za edinstvenega z ozirom na to, da ne vsebuje kazenskih in zatiralnih določil nasproti Japonski, temveč „bo dala ta mirovna pogodba Japonski spet njeno dostojanstvo, enakopravnost in priložnost, da se uveljavi v družini narodov.“

Ukrajinski nacionalizem

„New York Times“ prinaša zanimiv članek, v katerem razpravlja o skrbih, ki jih vzbuja Sovjetom ukrajinski nacionalizem, in pravi:

„Vnema, s katerim nastopa zadnje čase Kremelj proti tako imenovanemu buržoaznemu nacionalizmu med Ukrajinci, je spet pritegnila pozornost na eno glavnih in neprestanih sovjetskih skrbi. To je skrb zaradi zakoreninjenih separatističnih nagnenj ne samo med Ukrajinci, temveč tudi med mnogimi drugimi manjšimi narodi v Sovjetski zvezi. Razumniki so glavna žrtev šedenje protinacionalistične gonje v Ukrajini.“

Boj proti ukrajinskemu nacionalizmu ima že krvavo zgodovino, v bodoče pa bo morda zahteval novih hudih žrtev. Vsa stvar je mnogo resnejša, kakor pa bi človek sklepal po vsebini nekaterih pesmi in iger, nad katere se je zdaj Kremelj javno spravil.

Kljub nejasnosti sovjetskega izrazoslovja je neka zelo važna stvar jasna, namreč ta, da se po več kot treh desetletjih do-

zdevno napredne sovjetske politike do narodnih manjšin mnogi Ukrajinci, Belorusi, Baltijci, Uzbeki, Georgijci, Armenci, Azerbejžanci in pripadniki drugih sovjetskih narodov še vedno nočejo vdati v to, da bi bili njihovi narodi poniženi v vazalska ljudstva sovjetske države, ki povečuje le Velikoruske. Ti nezadovoljnejši iz lastne izkušnje dobro vedo, da je enakopravnost narodov v Sovjetski zvezi podobna enakopravnosti, kakor jo opisuje Orwell v svoji povesti „Animal Farm“ (Živalska farma), kjer so tudi vse živali enakopravne, toda nekatere so bolj enakopravne kot druge.

Neprestana vnema, s katero Moskva preganja nacionalizem med manjšimi sovjetskimi narodi, je najboljši dokaz, da je to ena najbolj ranljivih točk sovjetske diktature.“

List nato opozarja na dejstvo, da bo vprašanje nacionalizma v Sovjetski zvezi možno rešiti šele tedaj, ko bodo mogli ti narodi v bolj demokratičnem sistemu sami odločati o svoji usodi.“

Pravica staršev — toda povsod! Na velika Gospojnico v Tinjah

Mesečnik „Die österreichische Nation“, ki izhaja v Salzburgu, piše v svoji številki julij—avgust 1951 o šolskem vprašanju sledeče:

Na južnem Koroškem, to se pravi v sodnih okrajih Velikovec, Železna Kapla, Borovlje, Celovec in Beljak je bila od leta 1945 „Slovenščina“ na vseh osnovnih in srednjih šolah obvezen predmet. Sedaj se pod geslom „Elternrecht“ žene silna gonja proti slovenščini kot obveznemu predmetu. Tu zopet vidimo, da staro vzdušje, ki je dovedlo staro monarhijo do razpada, tudi danes obvlada koroško deželo. Trditev, da govori na Koroškem itak vsakdo nemški in radi tega nihče ne potrebuje slovenščine, je samo za površne ljudi veljavna. Seve more človek na Koroškem izhajati s samim nemškim jezikom. Človek pa tudi v Italiji, v Franciji, na Danskem in Švedskem izhaja „nur mit Deutsch“. Tja pač napravim potovanje, na Koroškem pa živijo slovenski sodeželani hiša ob hiši s svojimi

nemškimi Korošci. Ali za Boga res nikoogar ne zanima, kako živi njegov sosed in kako misli? Ali res hočete razbiti koroško mladino v dve si medsebojno tuji skupini? Sicer pa „Elternrecht“. Tudi mi smo za „Elternrecht“, toda na vsej črti. Tedaj naj starši v vsej Avstriji odločajo o tujih jezikih, o tem ali naj se njihovi otroci na glavnih in srednjih šolah učijo angleščine, francoščine, latinščine ali grščine. Ali ste kedaj že slišali, da bi kdo zastopal mnenje, da nasprotuje pouk tujih jezikov volji staršev? Ne, sovražnikom obveznega pouka slovenščine ne gre za „Elternrecht“, marveč oni nosijo stari duh uničevalnega nacionalizma v sebi, tudi tedaj, ko se tega ne zavedajo.

(Op. uredništva: Citirani članek je toliko netočen, da ne pove, da je slovenščina na Koroškem drugi deželni jezik, da ni tuj jezik, kakor latinščina, francoščina ali angleščina. Ravno iz vidika drugega deželnega jezika pa je nestrpnost, ki se zopet pojavlja v deželi, še bolj usodna.)

Kar ljudje pomnijo, ni bilo za Veliko Gospojnico v Tinjah tako lepo kot letos. Taka je bila splošna sodba Tinčanov pa tudi romarjev, ki so letos poromali v Tinje.

Vse je po svoje povzdignilo praznik Marije Vnebovzete: lepo vreme, številni romarji, lepo zborovsko in še mogočnejše ljudsko petje.

Že zvečer pred praznikom so se začeli zbirati romarji iz oddaljenih krajev, zlasti z Djekš. Bili so pri večerni pobožnosti in opravili so sv. spoved. Veliko jih je prestrašil dež, da niso upali na pot.

Drugo jutro je bilo v meglo zavito in hladno. Morda je bilo prav to krivo, da so se romarji le počasi zbirali v lepo okrašeni cerkvi in okoli nje. Mnogi so uporabili priliko in prešli zakramente. Pranganje se je začelo z enournu zamudo: namesto ob osmih šele ob devetih.

Tinjsko pranganje — to je treba priznati — na splošno ni na najboljšem glasu. Mnogi pridejo radovednost past, namesto da bi šli pobožno v procesijo. In da čim več ujamejo, jo kar po lesu mahnejo od enega oltarja do drugega. Goto, da to moti pobožnost romarjev, pa tudi s svetostjo bogoslužja ni v skladu. Tako je tudi letos precej radovednežev odhitelo naprej po poti, kjer je običajno vsako leto šla procesija. A so se usteli. Procesija je šla letos sicer po isti poti kot druga leta, a v nasprotni smeri. Prvi blagoslov je bil na pokopališču, drugi tam, kjer se odcepi pot v les, tretji precej naprej v lesu na majhni jasi, četrti pa pri križu. Pot od enega blagoslova do drugega je bila kratka in letos neobičajna in tako je staro dirkanje radovednežev odpadlo.

Zelo pa je letošnje tinjsko pranganje povzdignilo petje. Že za začetek procesije se je postavil v cerkvi pred oltar mogočen zbor — okoli 70 pevcev — ki je povzel ubrano evharistični slavospev, ki ga je zapel duhovnik pred oltarjem. Pri blagoslovih naj bi pelo ljudstvo ob spremljavi godcev. Namera se je le deloma posrečila. Prvi in drugi blagoslov sta bila na tako stisnjemem prostoru, da ljudje niso mogli sodelovati. Da je pa zamisel dobra in lepo izvedljiva, se je pokazalo pri tretjem in četrtem blagoslovu in pri sv. maši: ljudje so mogočno in navdušeno prepevali evharistične pesmi, godci — bilo jih je 11 — pa so z zborom dajali solidno podlago.

Po četrtem blagoslovu je bila na prostem pridiga v slovenskem in nemškem jeziku. Govoril je kot običajno že nekaj let domačin, mil. gospod prošt Trabesinger. Nato pa je daroval asistiranje sveto mašo novomašnik g. Škof Jože. Čudovito lep pogled se je nudil človeku: pri lepo okrašenem oltarju — na katerem je ble-

stela s cvetjem ozaljšana monštranca z Najsvetejšim — g. novomašnik z leviti, na desno od oltarja godci in pevci, vse naokoli velika množica ljudi, po večini pobožnih romarjev, ki so zbrano sledili daritvi na oltarju s pobožno molitvijo in petjem. Na koncu maše je podelil novomašnik svoj blagoslov, potem pa je vsa množica spremila Najsvetejše nazaj v cerkev navdušeno prepevajoč pesmi, ki so jih spremljali godci. V cerkvi so romarji mogli še posamič prejeti novomašni blagoslov, nakar so se zgrnili okoli Marijinega kipa kot otroci okrog svoje matere. In še dolgo so odmevale Marijine pesmi iz cerkve. Marija je gotovo dobrohotno zrla na svoje častilce, sprejemala njihove prošnje in jim trosila tolažbo v srca.

Lepo je bilo v Tinjah na Veliko Gospojnico. Vsa čast pevcem, ki so mnogo pripomogli, da je praznik tako slovesno potekel. Poleg domačih so sodelovali še kamenski, radiški in škocjanski. Škoda, da se še drugi iz sosesčine niso odzvali. Nič manj pa ni povzdignilo pranganja ljudsko petje, ki so ga podpirali godci; pritegnilo je vso veliko množico, da je sodelovala pri blagoslovih, zlasti pa pri sveti maši. Petje je vodil kamenski gospod, dr. France Cigan.

Nekaj pa je treba še povedati: ni še dobro minila cerkvena slovesnost, ko se je po tinjskih gostilnah že začel ples. Seveda, kako ne! Saj so že nekaj dni pisani plakati vabili na „Kirchtag“. In zanje je „Kirchtag“: godci in polna gostilna mladostno poštenost. To je gotovo grd madež na sicer tako lepem dnevu Velike Gospojnice v Tinjah.

Prosvetni minister zopet odgovarja

Na ponovno vprašanje poslancev VdU-ja na prosvetnega ministra v zadevi dvojezične šole na Koroškem, je g. minister podal pismen odgovor, kjer ugotavlja:

Koroška deželna vlada, ki je stopila v svojo funkcijo 25. julija 1945 in izdala šolsko odredbo 3. oktobra 1945, je bila po svojem pravnem stanju izključno za deva zasedbene sile. Radi tega so vse odredbe te vlade deli zasedbenega prava. Kakor je bilo že preje na razna vprašanja ugotovljeno, ostanejo predpisi zasedbenega prava tako dolgo v veljavi, dokler ni pristojna avstrijska oblast zadevo drugače uredila, ne da bi proti novi ureditvi protestirala zasedbena sila. Radi tega je odredba o dvojezični šoli tudi zanaprej v veljavi.

Razgovori med zastopnikom prosvetnega ministrstva in koroško deželno vlado so ugotovili, da je mogoče to vprašanje rešiti samo s povezanim zakonom med koroškim deželnim zborom in dunajskim parlamentom, predhodno pa je treba najti sporazum med činitelji na Koroškem.

Radi tega bo pred sklepom koroškega deželnega zbora potrebno posvetovanje s prosvetnim ministrstvom. Ker še na Koroškem ni tozadavnega osnutka, seve tudi ministrstvo ne more izdelati potrebnega predloga.

Gospod minister osebno je mnenja, da ni poklican, da bi s svojimi ukrepi prehitel sklepe pristojnih koroških oblasti.

JUBILEJ V „NARODNI ŠOLI“ V ŠT. RUPERTU PRI VELIKOVCU

Vsi prijatelji „Narodne šole“ in šolskih sester se bomo dne 23. septembra t. l. zbrali v Št. Rupertu pri Velikovcu, da proslavimo trojen jubilej: petdesetletnico „Narodne šole“, petindvajsetletnico rojstva treh šolskih sester in petdeseti rojstni dan č. s. prednice M. Gabrijele Lienhard.

Slavnost bo v obliki velike vsenarodne prireditve, pri kateri bodo sodelovali za-

stopniki vseh naših dolin. Odbor, ki slavnost pripravlja, že sedaj prisrčno vabi vse naše ljudstvo v tu- in inozemstvu, da tedaj v velikem številu dokaže simpatijo in ljubezen do te odlične izobraževalnice naših deklet. Zlasti pa bodo vse bivše gojenke „Narodne šole“ z veseljem izrabile to priliko, da s svojo navzočnostjo izpričajo svojo povezanost s šolo ter izrazijo svojim nekdanjim učiteljicam in vzgojiteljicam hvalečnost in priznanje.

R. L.:

Ob 400-letnici prve slovenske knjige

Le redko kateri bralec, ki jemlje danes v roko slovensko knjigo, molitvenik, povest, gospodarsko poučno knjigo, šolsko knjigo ali učbenik, katekizem ali pa tudi časopis, ve, da praznuje letos slovensko pismenstvo pomemben jubilej, namreč 400 letnico, kar je bila natisnjena sploh prva knjiga v slovenskem jeziku. Bil je to Trubarjev Abecednik iz leta 1551, ki je imel zraven sebe spremljevalca, katekizem. Izšli sta torej hkrati 2 knjigi, 2 knjižici, natisnjeni in razmnoženi v mnogih izvodih, da so ju lahko čitali številni ljudje. Pomemben dogodek je bil to in nekaj minut razmotrivanja mu moramo posvetiti.

Najprej nekaj besed o samem pojavu tiskane knjige. Kako je bilo s tiskom tedanje čase? Srednji vek tiska v modernem pojmovanju ni poznal. Med najstarejše primere nekakega tiska spadajo igralne karte in razne podobe, večinoma risbe. Izrezljane so bile iz lesenih plošč in odtisnjene; večinoma so to lesorezi, nekaj malega že tudi bakrrezi. Razen podob se v teh ploščah nahajajo ponekod tudi izrezljane črke. Toda te še niso premakljive in stojijo tam, kjer so. To torej še niso bili tiskani v modernem pomenu besede, kajti le-ta dela s premakljivimi črkami in stran-

mi. Te stare knjige se imenujejo po nemško Blockbücher, po slovensko bi jim rekli sklad(a)nice: list se je polagal na list, natisnjen strašno zamudno in tudi nerodno.

Okoli leta 1450 je nastopil preobrat. Nemec Gutenberg je izumil tisk s premakljivimi, ulitimi kovinskimi črkami. To je bila velika iznajdba, ki je olajšala tiskarsko tehniko, kajti črke, ki so natisnile in odtisnile eno stran, so bile takoj na razpolago za stavljenje nadaljne strani. V tej tehniki je Gutenberg kot prvo delo natisnil Sveto pismo ali Biblijo, in ta se imenuje po njem Gutenbergova biblija. Še preostali njeni izvodi so zelo dragoceni in kot se zdi, imajo že večino njih v svojih knjižnicah Združene države. Z Gutenbergovo iznajdbo se je začela za evropsko kulturo nova doba: knjige so se zdaj tiskale v večjih množinah in romale med narode, razširjujoč ideje svojih avtorjev, dobre, pa tudi slabe. Potom knjig so se začeli narodi med seboj spoznavati, pa tudi zavedati, da so narodi. In vsak narod je hotel imeti knjige, tiskane v svojem jeziku. Prvi dve slovenski knjigi sta izšli 1551, torej nekako ravno 100 let za iznajdbo tiska sploh. Lahko rečemo, da smo se Slovenci kmalu seznanili z njim, še več, blizu takrat smo že dobili tudi prvo tiskarno v Ljubljani, ki jo je imel Janez Mandelc, pa jo je nadvojvoda Karel dal potem ob preganjanju protestantizma v avstrijskih deželah leta 1580 zapreti. Da ima pri tem razvoju dogodkov na Slovenskem svoj vpliv razvoj na Nemškem, je gotovo.

Z iznajdbo tiska se pričinja novi vek v

evropski kulturni zgodovini. Tega pa so ta čas naznanjali še drugi pojavi. Človeški um se je vedno bolj obračal k naravi, stremel se z njenim znanstvenim spoznanjem. Srednji vek za naravo ni imel smisla razen — kolikor je imela neposredno vlogo v Zveličavnem nauku Cerkve. Zdaj pa so se posamezniki začeli baviti s proučevanjem zemlje in vesoljstva (Kopernik, Galilei), z geografijo, zgodovino, z anatomijo človeškega telesa (Lionardo), s perspektivo, matematiko in geometrijo in podobnimi vedami. Zunanji izraz tega novodobnega razvoja je bilo odkritje Amerike. Kolumb je domneval na podlagi svojih študij na oni strani morja deželo, mislil je seveda Indijo, pa je odkril Ameriko. Zavedajoč se svoje spoznavne sposobnosti, je pričel razum hoditi svoja pota, pota ki so potem vodila do eksaktne znanosti nove dobe in so le-to oddaljila od vere.

Nemalo je k temu pripomoglo odkritje kulture starih Rimljanov in Grkov, predvsem seveda Rimljanov. Zapadna Evropa je tako spoznala obsežno duhovno kulturo starih narodov, ki je skoraj vsa zrasla iz načela, da je človek merilo vsega, »antropos metron ton panton«. To odkritje je silno podprlo novodobne težnje, ki so ravnotako postavljale v ospredje človeka. Ker se človek v latinščini imenuje homo, -nis, so temu gibanju, ki se je tako zanimalo za kulturo starih narodov, dejali humanizem.

Ena izmed vodilnih misli humanističnih filozofov je bila ta, da je ključ do spoznanja dan človeškemu razumu, ravno tako pa

na polju vere ključ do zveličanja njegovega osebnemu verovanju in življenju in da Cerkvi ne pripada takšna vloga kot jo je imela katoliška Cerkve kot posredovalka milosti skozi ves srednji vek. Ta misel je bila posebno simpatična raznim reformatorjem cerkvenega in verskega življenja, ki so tudi vero kot tako skušali prenoviti. Takratne razmere v katoliški Cerkvi niso bile posebno zgledne. Cerkvena vrhovna uprava je mnogo bolj gledala v Cerkvi neko svetno oblast, kot namestnico Kristusovo na zemlji. Važna mesta v upravi je zasedala med seboj in s papeži sorodstveno povezana duhovščina, višja duhovščina je razpolagala z zadostnimi svetnimi dobrinami, nasprotno pa je nižja tonila v čedalje večjo revščino. Življenje v tej Cerkvi je postalo zelo zunanje in je samo klicalo po reformi, ta pa ni prišla od znotraj, temveč od zunaj. Glavno tako reformo je izvedel bivši nemški katoliški menih Martin Luther, ki je svoj nauk o Cerkvi objavil v 95 tezah, katere je leta 1517 nabil na cerkvenih vratih v Wittenbergu na Nemškem. Gibanje, ki ga je započel, so imenovali luteranstvo ali protestantizem in je potem vodilo do ustanovitve luteranske cerkve, ki se ji pravi tudi evangelijska cerkev. V tem nazivu je zapopaden eden izmed temeljnih naukov Martina Luthra, da se mora namreč vernik pri izvrševanju svojih verskih dolžnosti in za doseg svojega zveličanja oprti le na Evangelij Jezusa Kristusa in na Sveto pismo.

(Dalje prihodnjič)

Specialna trgovina dežnih plaščev

V. Tarmann

CELOVEC-KLAGENFURT

Völkermarkterstrasse 16

POPRAVLJAMO IN IZDELUJEMO

PO MERI DEŽNE PLAŠČE

Slovensko prosvetno društvo „ROŽ“
v Št. Jakobu

vabi na prireditve

MIKLOVA ZALA NA ZGODOVIN-
SKIHI TLEH

ki bo v soboto, dne 8. septembra
ob 19.30

V ROJSTNI VASI MIKLOVE ZALE
V SVATNAH

Oglejmo si vsi edinstveni kulturni do-
godek, ki v zgodovini našega prosvetne-
ga življenja še nima primera.

Delovni odbor.

Po naši Koroški . . .

Prejšnjo nedeljo je prispel v Celovec z družino na letovišče univerzitetni profesor iz Peruggie (izg. Perudža) v Italiji, dr. ing. Giuseppe Priorelli. Ni se dolgo mudil na Koroškem, samo dva dni, toda znal je najti najlepše in najmirnejše dele naše zemlje in je nabral tudi najlepše spomine na naše kraje. Profesor je bil prvi dan z družino v okolici Celovca, drugi dan pa se je odpeljal na južno Koroško.

Seveda se je v nedeljo — in to je bilo za njega nekaj samo po sebi razumljivega, kakor tudi za vso družino — najprej zanimal, kam bo šel k sv. maši. „Brez sv. maše ni nedelje in ves teden nato je prazen“, je rekel g. profesor. Sin je še pripomnil materi: „Mama, nimamo toliko mašnih knjižic s seboj, da bi bilo za nas vse in tu ni italijanskih molitvenikov dobri.“ — Mati pa mu odgovori: „Nič zato, kdor nima molitvenika, naj rožni venec moli.“ Pa je bila to gospa, kakor jih je malo pri nas.

Po sv. maši se je odpeljala družina proti Vrbskemu jezeru ter še naprej proti Baškemu jezeru, kjer je g. profesor nazorno tolmačil nastanek koroških jezer. Zvečer se je še dolgo razgovarjal g. profesor o koroških lepotah in o koroških razmerah.

Naslednje jutro je skoraj nov „Lancia“ avto odpeljal izletnike proti Železni Kapli in še dalje skozi Obirsko dolino in Koroške tesni v Korte. Pred gostilno „Francelj“ so se ustavili, tam pustili avto, sami pa odšli proti Kortam. Ob Smrtnikovem križu se je odprl izletnikom iz Italije krasen pogled na koroško cerkvico in na novo župnišče, ki pa še ni popolnoma dodelano. Po kratkem sprehodu se ustavijo pri Pristovniku, kjer je gospodinja Lenčka gostom ljubeznivo postregla. Okolica Pristovnikove domačije in cerkve pa je profesorju tako ugajala, da jo je hotel vzeti s seboj, do česar mu je tudi pripomogel „Leica“ foto-aparat. Medtem je Smrtnikova volkulja Heksa varovala avto in se kar ni mogla potolažiti, ko je avto prijazno družbo odpeljal nazaj proti Železni Kapli.

Gospod profesor pravi, da v teh hribovitih krajih nikakor ni pričakoval tolike domačnosti in tolike snažnosti v domovih. Posebej je še zatrdil, da ga veseli, ko je spoznal te kraje tudi z narodnostnega stališča, ker doslej o tem ni imel pravega pojmovanja. Posebej je naglasil, kako lep je slovenski jezik in kako melodično zveni. Hčerka, ki študira na univerzi v Peruggi, pa je rekla, da hoče poleg romanskih jezikov študirati tudi slo-

venščino. — Še posebej so seveda vse izletnike po svoji lepoti navdušile Korte, ki so po izjavi g. profesorja tako slikovite in dostop do njih tako romantičen, kakor je le malo primer. Čudil se je samo temu, da ni cesta v Korte boljše urejena, da ni bolj široka, da ni asfaltirana — kakor bi bila gotovo, ako bi Korte ležale kje v italijanskih planinah. Mi pa smo skromni in ne računamo najbrž na tujski promet, ki bi gotovo mogel prebivalstvu teh krajev prinašati lepe dohodke in bi preprečil tudi izseljevanje iz teh krajev.

Po mišljenju gospoda profesorja bi bile Korte zelo primeren kraj, ki bi se mogel razviti v res lepo letovišče v poletnem času, primeren pa je seveda tudi za zimski šport. Izredno je vsej družbi ugajala cerkev v Kortah, izredna snaga v njej, red na pokopališču. Ker Italijani izredno skrbijo za lepoto pokopališč, kakor malokateri narod, je pa seveda tudi opazil, da so nekateri grobovi v zadnjem času bili malo zapuščeni. To pa je izrazil z lepo pripombo, da se pač vidi, kako dobra zemlja je tukaj, ko trava tako dobro uspeva. Nekaj svojstvenega mu je bilo obzidje okrog cerkve, najbrž pa ni hotel opaziti tudi vrzeli v zidu. — Ko je odhajala družba po bregu navzdol proti cesti, se pa hčerka in sin pa tudi gospa niso mogli načuditi, kako je mogoče, da leži po gozdu toliko vejčevja ter polomljenih dreves. Skoraj jim ni bilo mogoče zadosti dokazati, da se pač delo pri spravljanju teh drv ne bi nikakor izplačalo, ker bi

delo pač stalo več, kakor pa bi bilo mogoče dobiti za drva.

Pri vožnji v Korte in nazaj pač bistro oko izletnikov ni prezrlo nobenega znamenja ob cesti in nobenega stolpca na hribih. Izredno jim je ugajalo Klopinsko jezero, njegova okolica in mir božji okrog njega. Cisto drugače po okolici je Turnsko jezero, od koder je krasen razgled proti goram: Peca, Kočna, Košuta in še naprej se vrstijo vrhovi.

Še tole mimogrede: Ob Turnskem jezeru je taborila neka skupina (okrog 50) fantov in deklet. Telovadne vaje so imeli, ravno jih je mislil g. profesor fotografirati, ko se nenadoma obrne in pravi: „Ne bom slikal, ne, ta razuzdanost, ta način telovadbe me preveč spominja na predvojne čase in na neki sistem tudi pri nas...“ Sonce se je poslavljalo, ko se je prijazna družba poslavljala od koroških jezer in se vračala nazaj v Celovec.

Naslednji dan se je g. profesor z družino odpeljal v tirolske planine in nato naprej v Švico. Pred odhodom pa je še zatrjeval, da je on sam in vsa njegova družina odhaja s Koroške z najlepšimi spomini. Ponovno je zatrjeval, s kakim zanimanjem je poslušal govorico Slovenca na Koroškem in kako se zanima za življenje manjšine ter je še dostavil: „Velika politična napaka je, ki bi se mogla še kdaj masčevati, ko merodajni poslušajo razne kričave, ne slišijo pa in nočejo slišati glasov, ki želijo miru med narodi in zlasti med sosedi, za kar je potrebna samo enaka pravica za vse.“

Zdravniške vesti

ZA ZDRAVE ZOBE

Londonski zdravnik, dr. Paul Pincus, je nedavno izumil poseben aparat, ki ugotavlja bolezen zob že davno prej, predno se pokažejo vidni znaki obolenja. Kako deluje ta naprava? Med splošnim pregledom zob pritrudi zobozdravnik en del platinaste žice, ki je povezana z baterijo jakosti 10 voltov in galvanometrom, na vsak sumljiv zob, drugi del žice, ki je v dotiku z bolnikovimi lici, pa dopolni stik.

Če je zob popolnoma zdrav, ne kroži po žici električni tok, ker je zobni email slab prevodnik elektrike; če pa je v zobnem emailu tudi samo najmanjša razpoka, se ustvari stik, kar je takoj razvidno iz odklona igle na galvanometru. Poleg tega lahko s tem novim aparatom odkrijejo znake zobnih obolenj, katerih ne more odkriti niti izkušen zobozdravnik, niti jih ni mogoče ugotoviti z rentgenskim aparatom.

USPEHI MODERNEGA ZDRAVLJENJA

Ameriškim zdravnikom se je z uporabo žvepljenih preparatov in penicilina posrečilo rešiti življenje devetletnemu črnemu otroku. Otroku je namreč po ne previdnosti predrl žrebek kostni sklep v levem kolenu, kar je povzročilo nevarno vnetje. Zdelo se je, da bo operacija nemogoča, ker je temperatura pri otroku že dosegla 42° C. Taka temperatura pa je bila doslej vedno smrtonosna, ker človeški organizem take temperature ne prenese.

Prikazni

Pred menoj se je zgrnila
pisana domača trata,
iz minulosti se vrača
maj življenja, doba zlata.

Zopet bos lovim metulje,
skrivajo se mi za cvetke,
vrabcem pa nastavljam zank
jih zapiram v tesne kletke.

Mlinček doli ob potoku
sam se je pričel vrteti
in na lipici klopoteč
ni prenehal še brneti.

Kar nenadno oživele
pod klopmi so vse igrače,
zadaj piska moj konjiček,
hrza in veselo skače.

Češnja na sredini vrta
mi poklanja šopek rdeči,
željno sem roko iztegnil,
a ne morem ga doseči.

Limbarski

Po večdnevem zdravljenju pa se je posrečilo zdravnikom to smrtonosno temperaturo znižati, nakar je bilo mogoče vneti zglob operirati in okuženo tkivo odstraniti.

PROTI OSLOVSKEMU KAŠLJU

Britanski zdravniški svet za raziskavo je na osnovi devetletnih poskusov potrdil izredno važnost cepljenja proti oslovskemu kašlju bodisi za preprečenje ali olajšanje te neprijetne bolezni.

V sodelovanju s starši so na petih poskusnih centrih v Angliji napravili poskuse s 7500 otroci. Približno polovico so jih cepili proti oslovskemu kašlju, drugo polovico pa ne. Nato so skozi dve do tri leta neprestano opazovali posamezne skupine teh otrok. Po zaključku opazovanj so ugotovili, da se je pri 687 necepljenih otrokih razvila bolezen, pri otrocih cepljenih proti oslovskemu kašlju pa se je razvila bolezen samo v 149 primerih. Pri cepljenih otrocih je bila bolezen mnogo lažja in znatno krajša. S cepljenjem proti oslovskemu kašlju se je ta bolezen zmanjšala za 78%.

PROTI TUBERKULOZI

Pod vodstvom dr. Selmana Waksmana, iznajditelja streptomocina, so izdelali v mikrobioloških laboratorijih Rutgers univerze nov antibiotik, ki so ga imenovali „Wisconsin“.

„Wisconsin“ je pokazal velik uspeh pri pobijanju tuberkuloze prašičev in je zelo učinkovit tudi proti tuberkuloznim klicam, ki so odporne proti drugim antibiotikom, kot na primer proti streptomocinu in neomicinu.

Spisal: J. ŠIMON BAAR

GOLOBČEK

Poslovenil: ALOJZIJ NEMEC

ROMAN 30. NADALJEVANJE

Oboja vrata je dal Holoubek popraviti že prej, ko so ometavali pokopališki zid, da gosi in kure ne bi mogle voditi na pokopališče svojih mladih, da se po njem ne bi pojali psi. Zdaj pa je premišljal, kako bi odvadil župljane stare, zakoreninjene navade, v nedeljo med sveto mašo in pridigo posedati na pokopališču. Mnogi so namreč — posebno možje in fantje, v nedeljo šli namesto v cerkev na pokopališče, usedli so se bodisi na stopnicah ali pa zlezli celo na zid, tam so kadili, se smejali, pogovarjali in po svetem opravilu gledali, kdo vse gre iz cerkve.

Holoubka je to dražilo, često jih je opomnil, celo javno v pridigi jih je pograjal, pa vse zaman. „To se ne izkorenini“, je zopet branil cerkovnik to nerednost, „to je bilo, je in bo ostalo, to je treštica podedovana navada.“

Župnik sicer nič ni rekel, toda že prihodnjo nedeljo je koval železo. O pokopališču je govoril kot o Getzemanskem vrtu, spodbujal je vernike, naj grobov svojih dragih ne zanemarijo, da ne zaostuje postaviti jim samo križ ali spomenik, da jim je treba posaditi tudi živ spominek, cvetlice, jih zalivati, gojiti in oskrbovati v dokaz, da na svoje rajne mislimo. Pokopališče mora biti nadalje

kraj miru in pokoja, na njem se spodobi moliti za mrtve, spominjati se svoje smrti, ne pa se tam zabavati, kaditi, pljuvati in še druge nerodnosti uganjati. Poslušalci so vsi soglasno prikimavali in si mislili: „Nas se to ne tiče, pač pa oni zunaj bi morali tu biti in poslušati resnično in iskreno župnikovo besedo.“

Holoubek pa kakor da tega ni videl. Po pridigi je prebral oznanila, naznanil službo za prihodnji teden in segel po seznamu celoletnih molitev. Tega župljani niso več poslušali, bilo je vedno isto, mnogi so ga že znali na pamet, zato so poklekovali, kašljali in v molitvenikih iskali pesem pred blagoslovom. Toda nenadoma so vsi prisluhnili in iztegnili vratove. Župnik je rekel kot običajno: „za vse dobrotnike cerkve, za vse duhovnike, ki so tu pastirovali —“ toda danes pa ni padel z glasom, ni se obrnil k oltarju, ni pokleknil in začel: „Oče naš,“ ampak je dodal novo, poudarjeno, jasno izgovorjeno prošnjo: „In na koncu molimo tudi za tiste naše žive nepričujoče brate, ki počivajo zunaj na tukajšnjem pokopališču in ne gredo v cerkev.“

E, bože, to je pomagalo.

„Za koga naj molimo?“ se je nagnil na koru naglušni preužitkar Dušek k Jinu.

„Za tiste šture zunaj, ki se valjajo na pokopališču in ne zadenejo v cerkev,“ mu je hušnil v uho Jina.

„Župnik je molitev ponovil še drugo in tretjo nedeljo, gruča na pokopališču se je redčila, zato pa se je zgoščalo in črnelo vedno več glav pod korom. Žup-

nik pa ni odnehal, dokler pokopališča ni očistil.

Pa še ena razvada v cerkvi ga je dražila. Sprva jo je trpel in molčal, toda zdaj, ko je prihajalo vedno več in več ljudi in je bila cerkvica ob nedeljah pošteno napolnjena, je čim dalje tem težje prenašal, da v klopi često sedajo mlada dekleta, bogate, nakičene kmečke hčere, ko pa pride stara, uvela batarica ali gostacka ter se žalostno ozira po klopih in išče mesto, kjer bi se njene zmučene noge mogle odpočiti, nobena teh nakičenih deklin ne vstane in ji ne napravi prostora.

Holoubek se je te nelepe prikazni tu in tam dotaknil v pridigi. Razlagal je, kako zelo so v poganski šparti spoštovali starost, spominjal jih je četrte božje zapovedi, navajal besede svetega pisma: „Pred sivo glavo vstani in spoštuj osebo starčev“, pa vse zaman, kakor bi bob ob steno metal ali gosi v vodo porival...

„Klin s klinom,“ je naposled sklenil, ko je videl s prižnice udobno sedeti v klopih Bohačeve in graščinske gospodične, uvele starke pa so se naslanjale na zid ali sedeje in klečale na golih tleh. Po pridigi se je odkašljal, se ozrl na dekleta in jim naravnost očetovalsko pred vsemi v cerkvi rekel: „Klopi so v cerkvi predvsem za stare ljudi in žene. Izmed deklet sme vanje sedeti samo tista, ki ima bolne noge in ne bi mogla stati to uro, ko traja služba božja.“

Učinek je bil presenetljiv. Dekletom je planila kri v glavo, postale so rdeče ko rože, druga čez drugo so drle iz klo-

pi in se postavljale kakor sveče pred Marijin oltar...

„Eh da, naš gospod župnik, on zna nabrati in povedati,“ so se zadovoljno smehljale babice in starčki, in nobena dekletke posihmal ne bi niti za noben denar več sedla v klop, čeprav bi bila prazna.

Tako je Holoubek v teku leta spoznal župnijo, župnija pa njega. Zima je zgnila iz njegove duše. Pokopal je vso bojazen, vse skrbi, ki so mu v začetku polnile dušo. Nikogar ni tožil, z nikomer ni imel pravih, ni se prepiral, ne vpil, toda tudi pred nikomer in pred ničemer se ni upognil, vse je reševal resno, naravnost, neustrašeno in odkrito. Pokazal je, da je sicer tih, pokoren, skromen, ni pa blato, ki po njem hodijo ljudje in živali, komur se kje poljubi. Dokazal je nasprotno, da ima nekaj skupnega s kremenom in granitom iz gora.

„Gospod, za tega si prekratek. Ta se te ne ustraši!“ so rekali v Trešticah o Holoubku, ko se je kdo nanj sokolil ali pa mu od strani pretil in grozil.

Po enem letu je Holoubek pisal gospodu župniku v Markov mimo drugega: „V Trešticah mi začnjenja ugajati. Mislim, da se ne ganem od tod do smrti, zato, ker se morem tu venomer proti čemu bojevati in se boriti s čim, drugod bi se mi že gotovo stožilo.“

„Jaz sem vedel, Katika, jaz sem vedel,“ se je smehljajal gospod župnik in bil od veselja vzhičen, ko je pismo prebral. „Če jih Jožko ne spreobrne, potem je z njimi konec.“

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

Nedeljska služba božja je vsako nedeljo in praznik ob 1/29. uri v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse.

CELOVEC

(† Franc Beguš)

V torek, dne 21. avgusta, so na pokopališču svetega Martina pri Celovcu položili k zadnjemu počitku odličnega gospodarja in dobrega katoličana, stebor župnije svetga Martina pri Celovcu, g. Franca Beguša.

Pokojni Beguš je bil lastnik pekarnice v Linsengasse v Celovcu ter je bil skozi 20 let zvest odbornik slovenske posojilnice v Celovcu.

Beguši so po rodu iz Bovca v gornji Soški dolini na Goriškem. Pred nekako 80 leti so se naselili v Trgu, od koder so potem kot obrtniki ali kmeti „prodiral“ proti Celovcu. Kot dijaka sta prišla dva Beguša tudi v celovško Marijanišče; že med študijem pa sta izstopila, po plebiscitu pa sta odšla v Jugoslavijo. Eden Begušev se je naselil v Kotmari vasi.

Obrtnik Franc Beguš si je pri Sv. Primožu ob Sv. Martinu uredil malo pekarijo. Pozneje — ko je bil v občini Sv. Martin župan Ure — je dobil Beguš dobavo kruha za vso občino. S pridnim delom in veliko skrbnostjo ter solidnostjo si je pridobil toliko, da je mogel urediti veliko pekarno v Linsengasse v Celovcu, kjer si je, tudi uredil dom.

Podjetje je rastlo in kmalu so Beguševi prodajali kruh ne samo v Sv. Martinu, ampak tudi v Otočah in v St. Rupertu. Pri delu so bili očetu trije sinovi zvesti pomočniki, toda eden je kmalu odšel v Beljak, kjer mu je oče kupil pekarno.

Hudo je bilo med vojno, ko so bili sinovi vpoklicani in sedemdesetletni oče je moral spet pred krušno peč. Po končani vojni pa si je odpohal od dolgoletnega truda.

VELIKA RAZPRODAJA

10% popusta pri poletnih vrstah blaga

15% popusta pri ostankih blaga

Schernutter

Celovec - Klagenfurt

Karfreitstraße 1

da in dela. Vsak dan, če ni bila kaka posebna slovesnost pri salezijancih, je hodil zjutraj k sv. maši v stolnico, dnevno je bil pri sv. obhajilu.

Rajni Beguš je bil velik dobrotnik duhovščine in krški škofiji. Sedmerim novomašnikom je bil duhovni oče, to se pravi, da jih je oskrbel, ko sami niso imeli premoženja. Eden od teh, preč. g. Gollreiter, ki je dekan v Stallu, ga je tudi pokopal. Ta je bil najprej pismošoj v Sv. Martinu. Rajna Beguš in Ure sta spoznala nadarjenost mladega fanta, preskrbela sta mu instruktora, kateheta Kerna, ki je fanta pripravil za maturo.

Kadar je župna cerkev kaj potrebovala, obrnili so se na g. Beguša in nikoli zaman. Salezijanci, ki gradijo novo cerkev ob „Sedmerih hribih — Siebenhügel“ pri Celovcu, so se tudi obrnili na njega in še dan pred smrtjo je daroval večjo vsoto.

Zvečer dne 18. avgusta je zadela zalužniga moža kap. Cerkev in siromaki so izgubili z njim velikega dobrotnika. Naj počiva v miru! Žalujemo naše iskreno sožalje.

RJAVICA

Ker mislim, da sledeča storija še ni srečala kakega narodopisca, jo objavim, kakor so mi jo Kebrova mati, katerim se še enkrat zahvalim, pripovedovali — R. Vouk.

V zgornjem Remšeniku, na poti v St. Lenart, je pred leti stala lepa kmetija, o kateri danes pričajo samo še razvaline. Imenovala se je Rjavica, posestnik pa je bil Rjavičnik. Bil je zelo bogat in zaradi tega je postal prevzet in zloben. Imel je izrek: „Vsega imam dosti, le kostena miza mi še manjka.“ Skoraj vsak teden je bila na Rjavici veselica. Jedli, pili, rajali in še druge reči so uganjali, da je bilo grozno. Krohotanje in ropot veseljačev se je čul v šmarjeto in prav na vrh Olševce. Mnogokrat je šel gospodar pred veselico z moškimi na lov. Vsa divjačina, posebno pa gamsi, se je bala surovih lovcev, ki so vedno neverjetno dobre s sabo jemali.

Pri nas na Koroškem

Jeseni, na četrto nedeljo, so hoteli napraviti veselico in sicer tako, da je Rjavica še ni videla. Vse so ženske pripravljale za ta dan: pekle in šmorale so, kuhale in umivale kakor za največji praznik. Na nedeljo zgodaj zjutraj je celo Rjavičnik šel — čeprav na ta dan ne sme nobeden lovec jagati — s prijatelji na lov. Preden so odšli, je rekel ženi: „Če je južina gotova, zatrobi, potem bomo prišli.“ A lovci niso imeli sreče. Ko so opoldne slišali trobento, še enega zajca niso bili videli. Uježeni in lačni so se podali na pot domov. Doma jih je že čakala velika truma gostov. Vsi so se jim smejali, ker so enkrat prišli prazni domov. Gospodar je jezen vprašal po gosposdinji. Rekli so mu, da še ni prišla nazaj. Ker bi pa na vsak način že dolgo morala biti doma, so jo šli iskat. In glej čudo — tam pri skali, kjer je bila trobila, je bila okamenela. Še danes se vidi na tistem mestu njena podoba. Veseljači so prestrašeni pobegnili naprej, kmet pa ni vedel, kaj storiti in je vsak dan dolge ure sedel na enem mestu, se držal za glavo ter otrpno gledal predse na tla. Na gospodarstvo sploh mislil ni več. Tako ni bilo pri kmetiji nobenega reda, vrh tega so še prišla trda leta — celo leto je bila zima in vedno je še padel nov sneg. Končno je Rjavičnik imel toliko dolga, da je moral posestvo prodati. Vse je dobil Gross z Bele...

Prej mogočni Rjavičnik pa je vzel be-raško palico in šel od kmeta do kmeta ter prosil miloščine. Nikdar ni hotel jesti pri katerikoli mizi.

Postavil si je sklado ali drugo posodo, v kateri je dobil jed, na kolena in je rekel: „Prej sem imel vsega dosti, le kostena miza mi je manjkala, sedaj nimam nič več, le kosteno mizo še imam.“

ZELEZNA KAPLA

Pri Mariji v Trnju sta si dala zakonsko obljubo g. dr. Stanko Smolnik, zdravnik v bolnici Elizabetink v Celovcu in g. Angela Perč, učiteljica v St. Jurju ob Vinogradih pri Velikovem. Priče sta bila g. dr. Milan Smolnik, brat ženina in g. Franc Prušnik, stric neveste. Poročni slovesnosti je prisostvovalo lepo število prijateljev, sorodnikov in znancev poročne-ga para. Pri poročni sv. maši je prepeval mešani zbor pod vodstvom g. inšpektorja Franca Piskernika izbrane pesmi. Visokošolci so zapeli še Marijino pesem. Novoporočencema želimo obilo božjega blagoslova na življenjski poti!

ŠT. LENART V REMŠENIKU PRI ZELEZNI KAPLI

Letos smo obhajali posebno lepo „žegnanje“ pri naši romarski cerkvi, ki je stoletja nudila zavetje trpinom v stiskah. Častitljiva veriga okoli cerkve nam to pričra. G. slikar F. Jerina je naslikal na steno novo fresko-sliko sv. Krištofa. Novi zvon je prvič spremljal daritev sv. maše z lepim milodonečim glasom po vrhovih. Prišel je z drugimi zvonovi že v adventu semkaj. Medtem ko je osem njegovih tovarišev že pred božičnim praznikom bilo nastavljenih v farni cerkvi in pri D. M. v Trnju, je on moral brezposeln čakati nekaj časa v Kapli, potem je vendar sredi zime šel na potovanje, da bi iskal službo.

Na poti v St. Lenart je obtičal v snegu. Ni mogel naprej, pa si je mislil, najbolje bo, če si privoščim pod toplo debelo odejo snega zimsko spanje. Zares, prijetno je bilo, ni mu škodovalo. K prazniku sv. Janeza Krstnika je priromal po tolikih naporih k sv. Lenartu. Sv. Lenart ga je z veseljem sprejel v službo.

Na dan posvečenja se je zbralo v St. Lenartu mnogo vernikov. Nastopil je pri tem naš mladi fantovski moški zbor. Prišli so pa tudi vrli Selani z mogočnim avtom. Seveda ga žal niso mogli vzeti na rame, temveč pustiti so ga morali pri

Kupcu in kot romarji peš romati k sv. Lenartu. Krasno so prepevali pri cerkvi domače pesmi. Zahvalimo se jim za obisk, vrnili ga bomo, ko bodo Selani dobili nove zvonove.

Novi zvon v St. Lenartu nosi napis: Slava Bogu na višavah! Gore in griči slavite Gospoda! Hvalite Gospoda vsi narodi! Marija Kraljica src, p. z. n. Podobe sv. Lenarta, Marije v Trnju in St. Lavrencija ga krasijo. Dal Bog, da bi novi zvon dolgo oznanjal slavo božjo na vrhovih Ovšove.

RIKARJA VAS

Pri najlepšem vremenu smo v nedeljo po Veliki Gospojnici praznovali rikarsko žegnanje. Preganja na ta dan sicer nimamo več, ker so ga gospod provizor pred dvema letoma odpravili. Pa jim to celo v dobro štejejo. Saj tisto gnetenje krog cerkvice po močvirnatem pašniku res ni bilo nobeno pranganje. In saj dosti „bogaboječih“ sploh ni šlo okoli, ampak so rajši krame stražili, da jih jim kramarji medtem ne odnesejo. Zato pa sedaj božjo službo v cerkvi bolj pobožno opravimo in ne čakamo nestrpno zadnjega blagoslova, posebno še, ko nam šentvidski pevski zbor pobožnost s svojim krasnim petjem olepšava.

Po cerkvenem opravilu je imela vsaka hiša drage goste-sorodnike pri prazniški mizi. V miru smo lahko uživali žegnanjske dobrote, ker nas tokrat nobena plesna godba ni vabila proč od mize, kar bodi s posebnim zadoščenjem zabeleženo.

Po blagoslovu nas je farna mladina razveselila s kulturno prireditvijo na prostem pod lipami. In v čast ji bodi povedano, da se je dobro postavila. V programu je bilo veliko spremembe. Otvoril je majhen, žal premajhen otroški zborček s pesmijo „Prav lepo je res na deželi“ in drugimi ljubkimi pesmicami, ki opevajo življenje na deželi. Vmes smo slišali iz otroških ust deklamaciji „Kmetjski hiši“ in „Ob nevihti“. Nato so mali igralci prikazali Aškerčev „Mejnik“, večji pa ljubko spevoigro „Pod rožnato planino“ in z mnogim smehom občinstva spremljano enodejanko „Špela in guvernera“. Mladinska pevška zbor, fantovski in mešani, sta prepevala lepe stare in nove narodne pesmi. Višek vsega pa je bilo rajanje po venčku narodnih melodij, ki so ga naša dekleta pod vodstvom Rezike Hobel ob spremljavi našega pevovodja Hanzeja Kežarja podala tako dovršeno, da smo zares strmeli. Bilo je to za nas nekaj novega, pa vendar se nam je zdelo tako pristno domače, kot so domače razne naše kmečke šege in navade. Upamo in želimo, da bodo kaj takega še kdaj uprizorili. — Gotovo bo letošnje rikarsko žegnanje vsakomur dolgo ostalo v najlepšem spominu.

GLINJE

Glinje pozna mnogo vojakov od strel-nih vaj. Južno od vasi so razsežni travniki, zelo pripravi za strelne vaje. Veliko so zaslužili tedaj brodniki preko Drave in glinjske gostilne. Zdaj broda črez Dravo ni več. Velik del glinjskih travnikov služi od lani vajam z letali na veter. Med letalci ne manjka pogumnežev, ki se dvignejo visoko v zrak in plavajo kakor planinski orel nad planoto. Tudi nesreč ne manjka. Predrzen polet je zrahljal že nekaterim kosti.

Sola raste... prilila je dežela s tisočaki šilingov. Prišli so delavci, da povečajo šolo, da bo dovolj prostora za uka-željno mladež, tudi dve novi učiteljski moči smo dobili. Do sedaj še manjka otrok za dva razreda. Občina Medborov-nica se bo smela ponašati z novo občinsko hišo in povečano šolo. V občinski hiši bodo, kar Bog da, vladali pravično občani, v povečani šoli pa učili in vzga-jali mladino za pametno in pošteno živ-ljenje.

Kdor še ni naročil slovenskega romana

„Brezdomec“

ga zdaj lahko naroči pri avtorju
dr. Franc Feri Bükvič,
Celovec-Klagenfurt, Sonnwendgasse 30
(Avstrija)

Roman, trdo vezan, obsega 552 strani in je cena knjigi samo 30 šil., za inozemstvo pa 2 dolarja.

O Macnu tudi hočete slišati... saj so se že kregali, ko na sveto Ano in na Rokovo še nismo mogli s popravami cerkvice začeti. Nagajala je slaba ura pred sv. Ano, da peska nismo mogli spraviti h križu na Rutah, in tudi delavci so odlagali z delom. Macen je trd oreh, da je treba močnih zob in krepkih rok. Na Rokovo je romalo precej polnih nahrbtnikov in žakljev od Rut na Macen. V njih niso bile klobase in špeh, ampak pesek in cement. Še bo treba polnih žakljev in nahrbtnikov in korajžnih delavcev. Drugače letos ne bomo mogli zadovoljivo končati vse poprave macenske cerkvice. Teda bi morali preložiti blagoslavljanje popravljene cerkvice na Macnu na god sv. Ane prihodnje leto.

Vsem, ki so do sedaj pomagali z darovi in nošnjo materiala, prav posebno pa Nemcevi družini na Rutah in dobrotniku Petru Olipu iz Sel (daroval je mašno obleko za Macen), prav prisrčna hvala za njih požrtvovalno ljubezen do cerkvice na Macnu.

DJEKŠE

Na Djekšah so tri gostilne: Mežnar, Kramar in Kočmar; dve trgovini: Kramar in Napečnik; šola; župnišče in občinska hiša. V občinski hiši je poštni urad, občinski urad, orožniška postaja in en razred šole. Torej sama javna poslopja. Samo tu je več hiš skupaj, druge hiše so vse raztresene in je vsaka kmetija popolnoma sama zase. Cerkev na Djekšah ima dva zvonika, ki pa nista enako stara. Najprej je imela cerkev samo en zvonik. Bila je gotška stavba, obrnjena je bila proti vzhodu. Bila je primeroma majhna. Pozneje so prizidali še en zvonik. Ta nosi letnico 1645. Torej so zidali ta, drugi zvonik, ob času tridesetletne vojne.

Pred ne celo dvesto leti pa so cerkev povečali. Kar je bila prej dolžina, je zdaj širina cerkve. Leta 1778 so začeli cerkev prezidavati. Leta 1788, 20. avgusta, je bila cerkev posvečena. Tam, kjer je bil prej veliki ali glavni oltar, je zdaj oltar sv. Križa. Ta del cerkve je še zdaj gotški. Sedanja cerkev je obrnjena proti severu. Veliki oltar je posvečen sv. Martinu. Stranska oltarja pa: eden Materi božji, drugi pa sv. Ani. Kip Matere božje je že zelo star, še iz turških časov. Tudi obrambni zid okrog pokopališča je še iz turških časov.

V zvonikih sta dva zvona, v vsakem zvoniku eden. En, veliki zvon, je iz jekla. Ima premer 151 cm in je 2.000 kg težek. Prej je visel na njegovem mestu (Nadaljevanje na 8. strani)

ŠENTJAKOB VABI K „MIKLOVI ZALI“

Ta naša igra sliči fotografiji, na kateri sledimo lastnemu obrazu, lastni besedi in kretnji. Na naših domačih tleh se vrši glavno dejanje, ki podaja okoli Zale in Mirka kos našega življenja. Zato ni čudno, da naša „Miklova Zala“ ni igra v običajnem pomenu, marveč narodni praznik, katerega svojevrstnemu čaru se le težko odtegneš. „Miklova Zala“ je po-zdrav izza časov, ko so tod še brneli kolovrati in so šumele lipe po naših vaseh, in bodrilo v dobo, ko bo pri nas spet mehko in domače.

Spet vas po petletju vabi Šentjakob k svoji tradicionalni

„Miklovi Zali“.

Uprizori jo v okviru prosvetnega društva v soboto 8. septembra ob 19.30 na zgodovinskem kraju na Miklovm travniku v Svatnah, kjer še danes stojita Miklov in Serajnikov dom, v ozadju pa se širi Gradišče, starodavna šentjakobska trdnjava.

Vsi, prav vsi, ste iskreno vabljeni!

Delovni odbor „Rož“ a

Schleppes pivo - tekoče hranivo!

Volitve v kmetijsko zbornico

V „Našem tedniku“ št. 30 z dne 25. julija t. l. smo prinesli glavna določila novega zakona o kmetijski zbornici, ki je stopil v veljavo, ko je bil dne 9. julija letos objavljen v koroškem uradnem listu. — V „Našem tedniku“ št. 32 smo nato prinesli obvestilo, da je na podlagi § 47 odst. 1. zakona o kmetijski zbornici odredila koroška deželna vlada volitve v glavno skupščino kmetijske zbornice, v okrajne kmetijske zbornice in v krajevne kmečke odbore. Kot dan volitev je v tem razpisu deželne vlade določen 25. november letošnjega leta.

Zaradi velike važnosti volitev v kmetijsko zbornico prinašamo danes uredbo o okrajnih kmetijskih zbornicah in pa nekatere odstavke iz uredbe o volilnem redu za kmetijsko zbornico. V prihodnjih številkah bomo prinesli še nadaljna določila volilnega reda. Priporočamo zato, da ta navodila točno preberete in shranite.

UREDBA DEŽELNE VLADE
o sedežu in okoliščini okrajnih kmetijskih zbornic in o številu zborničnih odbornikov ter njih namestnikov

§ 1.

(1) Za politične okraje št. Vid na Glini, Beljak (vključno mesto Beljak), Velikovec in Volšperk obstoja po ena okrajna kmetijska zbornica na sedežu okrajnega glavarstva.

(2) V ostalih političnih okrajih obstojajo:

a) ena okrajna kmetijska zbornica za sodni okraj Köttschach v Köttschach in za ostali del okraja Šmohor ena okrajna kmetijska zbornica na sedežu okrajnega glavarstva;

b) ena okrajna kmetijska zbornica za sodni okraj Feldkirchen v Feldkirchen-u in za ostali del okraja Celovec (vključno mesto Celovec) ena okrajna kmetijska zbornica na sedežu okrajnega glavarstva.

c) ena okrajna kmetijska zbornica za sodni okraj Winklern v Winklern in za ostali del okraja Spittal ena okrajna kmetijska zbornica na sedežu okrajnega glavarstva.

§ 2.

V odbore okrajnih kmetijskih zbornic je voliti:

a) v okrajne kmetijske zbornice Celovec, št. Vid na Glini, Beljak, Velikovec, Volšperk in Špital na Dravi po 12 članov in ravno toliko namestnikov;

b) v okrajni kmetijski zbornici Šmohor in Feldkirchen i. K. po 10 članov in ravno toliko namestnikov;

c) v okrajni kmetijski zbornici Köttschach i. G. in Winklern i. M. po 8 članov in ravno toliko namestnikov.

UREDBA DEŽELNE VLADE
o volilnem redu za kmetijsko zbornico

III. odstavek — O volilni pravici

§ 18.

(1) Volilno pravico v glavno skupščino kmetijske zbornice imajo:

1. sledeče fizične osebe, brez ozira na državljanstvo, ki so pred 1. januarjem letos prekočile 20. leto starosti in imajo volilno pravico za koroški deželni zbor ter imajo stalno bivališče v kaki koroški občini:

a) lastniki in uživalci takih zemljišč na Koroškem — izvzeta so gozdna zemljišča — ki obsegajo najmanj en hektar in katera izkoriščajo v kmetijske namene na svoj račun;

b) lastniki in uživalci takih gozdnih zemljišč na Koroškem, ki obsegajo najmanj deset hektarov in katere izkoriščajo v gozdarske namene na svoj račun;

c) najemniki zemljišč pod a) in b), ako jih izkoriščajo v kmetijske namene na svoj račun in je kmetijstvo njih glavni poklic;

d) lastniki onih zemljišč poljubnega obsega na Koroškem, ki jih izkoriščajo v kmetijske in gozdarske namene in ako iz tega lastnega kmetijskega ali gozdnega obrata dobivajo več kot polovico sredstev, potrebnih za njihovo preživljanje;

e) osebe, ki so na Koroškem zaposlene v kmetijstvu ali gozdarstvu kot v glavnem poklicu na svoj račun, ne da bi bili lastniki, uživalci ali najemniki kmetijskih ali gozdnih zemljišč v oni naj-

manjši izmeri, kakor je označeno pod a) in b), kakor so na pr. mlekarji, perutninarji, smolarji itd.;

f) osebe, ki so izpolnjevale zahteve pod a) do c) najmanj skozi 5 let, ki so bile v tem času zaposlene v kmetijstvu in nato niso bile zaposlene v kakem poklicu, ki ne bi odgovarjal kmetijstvu kot glavnemu poklicu;

g) vodilni nameščenci v kmetijskih in gozdarskih obratih, ki so upravičeni samostojno voditi in zastopati te obrate na zunaj (samostojni vodilni upravitelji ekonomij na veleposestvih, gozdarji ali gozdarski upravitelji kot vodje gospodarstva na veleposestvih, ravnatelji posestev, gozdarji in nadgozdarji s širokim ali večstranskim delovnim področjem, glavni ravnatelji in gozdarski ravnatelji);

2. pravne osebe pod pogoji, označeni mi v odstavkih a) do c) in e).

(2) Volilno pravico za volitve v odbore okrajnih kmetijskih zbornic imajo one fizične osebe, ki so omenjene v odst. 1 št. 1. in ki imajo svoje stalno bivališče v območju okrajne kmetijske zbornice in nadalje one pravne osebe, ki so našteje v odst. 1 št. 2 in imajo svoj sedež v območju okrajne kmetijske zbornice.

(3) Volilno pravico za volitve v kra-

Na razstavi angleške kmetijske družbe v Londonu je bila razstavljena prvovrstna angleška živina. Vse guerenseyske molznice, ki jih vidimo na sliki, so bile nagrajene.

GOSPODARSKE VESTI

PO ZAKLJUČKU RAZSTAVE

V nedeljo zvečer je bila zaključena 1. koroška deželna razstava. V ponedeljek je predsednik trgovske zbornice dipl. ing. Rapatz ob navzočnosti zastopnika ministrstva za trgovino in obnovo razdelil državne medalje onim koroškim tvrdkam, ki so najlepše uradile svoje razstave. Razdeljenih je bilo: 5 zlatih (Leitgeb, Kauer, Novak, Gelautz, Plajberška rudniška d.), 3 srebrne in tri bronaste medalje. — Vse odlikovane tvrdke oglašajo v „Našem tedniku“.

Število obiskovalcev razstave je bilo letos nekaj nižje kakor lansko leto. Izdanih je bilo 103.000 vstopnic.

ŽETEV S STROJI

Nad 90% letošnje pšenične žetve bodo poželi v Ameriki s stroji, ki istočasno žanjejo in mlatijo. Lani je bilo v Združenih državah takih žetvenih in mlatilnih strojev 590.000, leta 1945 pa 375.000.

PRALNE PAPIRNATE PREPROGE

Znano ameriško podjetje Dupont de Nemours & Co. je v svojih laboratorijih ugotovilo nov način izdelovanja papirnatih preprog, ki jih je mogoče prati. Poizkusi so trajali skoraj tri leta in stroški so bili za te poskuse skoraj 1 milijon dolarjev. Pri novem načinu zmešajo umetni kavčuk neopren še pred izdelavo papirja za lesovino. Iz tako nastale nove snovi je mogoče izdelovati preproge, katere je mogoče brez škode prati.

Podjetje Dupont ne bo samo izdelovalo teh preprog, ampak bo oddajalo neopren in tudi tehnične podatke za izdelovanje drugim podjetjem.

ZA IZBOLJŠANJE METEL

Pridelovalci sirka skušajo izboljšati svoj pridelek in s tem zadovoljiti gospodinje, ki zahtevajo vedno bolj trpežno in lepšo metlo. Ostvariti hočejo vrsto popolnoma uporabljivega pridelka, katerega del naj bi služil za metle, drugi del pa za krmo.

Glede tega klasičnega orodja gospodinje so napravili statistiko, da ugotovijo želje kupovalk metel. Predvsem se zahteva velika pestrost barv, tako glede slame kot

jeвне kmečke odbore imajo one fizične osebe, ki so omenjene v odst. 1 št. 1 in ki imajo svoje stalno bivališče v območju krajevnega kmečkega odbora in nadalje one pravne osebe, ki so našteje v odst. 1 št. 2 in imajo svoj sedež v območju krajevnega kmečkega odbora.

(5) Volilno pravico mora načelno vsak izvršiti osebno. Pravne osebe volijo po svojem zastopniku, ki jih more po njihovih pravih zastopati, ali pa po oblaščenju, ki ga ti zastopniki v to pismo pooblastijo. Zastopnik ali pooblaščenec mora imeti volilno pravico za volitve v koroški deželni zbor. Ako je več lastnikov — izjema sta zakonca kot edina solastnika — uživalcev ali najemnikov istega posestva, more voliti samo eden. Ta pa mora imeti, ako ni že postavno določen kot zastopnik, pooblastilo večine soupravičencev, računano po velikosti deležev. Zakonca kot edina solastnika imata oba volilno pravico.

(6) Vsak volilni upravičenec ima samo en glas in tudi sme samo en glas oddati. S tem določilom pa ni okrnjena pravica volilnega opravičenca, da ne bi smel oddati poleg svojega glasu še tudi glas kot zastopnik ali pooblaščenec pravne osebe, ki ima volilno pravico.

ment, bodo uporabljali pri gradnji bolnic, tovarn za zdravila, kemičnih tovarn, pa tudi za gradnjo higienskih šolskih prostorov, kuhinj in kopalnic.

NOVE CESTE — STAR MATERIAL

V Združenih državah so izdelali nov stroj, ki trga stara asfaltna tla in istočasno z uporabo starega materiala polaga nov tlak. Stroj drobi stari asfalt v prah in ga meša s posebnim asfaltnim mešalnim sredstvom. Novi stroj zelo pospešuje obnovo tlaka, poleg tega pa omogoča 50% prihranka izdatkov za obnavljanje cest.

KMETIJSTVO V STARI PERZIJ

Arheologi pennsylvanijske univerze, ki so leto dni raziskovali področje okoli Gher-i-Kamarbanda v severni Perziji, so nesporno dokazali, da je imela Perzija pred 8000 leti procvitajoče gospodarstvo, ki je temeljilo na kmetijstvu in na izdelavi živil. Med predmeti, ki so jih odkopali, so bile dobro nabrušene kose, žage, noži, dleta, mlinski kamni in kamniti možnarji.

RAZNE VESTI

RAZSTAVA ZVONOV

Na letnem zborovanju društva ameriških zvonov bodo razstavili zvonove iz vseh delov sveta. Med posebnimi redkostmi bo 4.000 let star mongolski vojni zvon, dalje bronasti zvonovi, ki jih je odnesel raziskovalec Hernando Cortez leta 1525, in zvon, ki so ga izkopali iz pod razvalin v Pompejih.

NAJVEČJE MESTO

Mesto New York šteje zdaj 12.838.000 prebivalcev, to je 10% več kot leta 1940.

BARVANI DIAMANTI

Diamante so v preteklosti često spremljale različite bajke ali vraže, ki so jim pripisovale izredne nadnaravne lastnosti. To se je nanašalo predvsem na izredno lepe dragulje. Namen teh bajk je bil, z ozirom na namene onih, ki so si jih izmislili, da povečajo vrednost draguljev in da odvrnejo morebitne tatove od kraja. Vse te bajke pa danes še vedno povzročajo veliko radovednost. Kdo izmed nas na primer bi si upal postati zaskrbljeni lastnik draguljev kot na primer „Nadvojvoda toskanski“, ki je bil last avstrijske cesarice Elizabete, pozneje so proge nadvojvode Ferdinanda in končno avstrijske cesarice Cite; ali pa znamenitega dragulja „Hope“, ki je bil last Marie Antoniete in je končno prišel v roke nekemu bogatemu Američanu, ki je utonil ob priliki potopa prekomornika „Titanica“. Z njim vred je izginil prekrasni diamant „Hope“.

Ljudje pripisujejo diamantom, da lahko v posebnih okoliščinah spreminjajo barve. Tako na primer postanejo črni, kadar se dotaknejo grešnika, škrlatno rdeči, kadar je njihov lastnik na pragu smrti.

Vse to se je dogajalo do sedaj. Danes pa ni več tako. Danes lahko spremenijo diamantom barvo na ta način, da jih za nekaj let podvržejo vplivom žarkov alfa. Da pa prihranimo čas, jih podvržemo samo za nekaj minut atomskemu bombardiranju v ciklotronu.

Iz 300 tonskega ciklotrona birminghamske univerze so dobili rdeče, zelene in črne diamante, ki so po zagotovitvi strokovnjakov mnogo lepši od običajnih. Strokovnjaki skušajo sedaj odkriti, kaj je vzrok tej spremembi barve. Te poskuse, s spremembo barve vršijo samo v znanstvene namene. Čeprav so ti diamanti mnogo lepši od naravnih, imajo barvani diamanti veliko manjšo trgovsko vrednost.

VERE V AMERIKI

Razne cerkve v Združenih državah imajo zdaj več vernikov kakor kdaj koli prej v svoji zgodovini. Konec leta 1949 je število vernikov vseh cerkva doseglo 81.862.000 oseb, to je za 2.426.700 več kot v prejšnjem letu. Od tega števila odpade na razne protestantske skupine 59%, na rimsko-katoliško cerkev okoli 33%, na Žide okoli 6%, ostala 2% pa na razne manjše skupine.

OGROMEN BAZEN ZA NAMA-KANJE

Z nedavno dovršitvijo jezua Gran Coulee na reki Columbiji se je začel izvajati obširen načrt za umno izkoriščanje okoli 400.000 hektarjev zemlje, ki je bila zaradi naravno suhe zemlje popolnoma neplodna.

S tem ogromnim hidravličnim delom, s katerim so začeli leta 1933 in ki predstavlja glavno gradnjo, na kateri sloni načrt za melioracijo kotline reke Columbije, bodo namakali v začetku leta 1952 okoli 35.000 hektarjev zemlje, nato pa postopoma vso kotlino in sicer vsako leto povprečno 28.000 hektarjev več.

Vodo, ki predstavlja ogromno rezervo, bodo dvignili v velik bazen, za katerega pregrajo so porabili nad 7.500.000 kubičnih metrov cementa, z mogočno črpalko. Takih črpalk predvideva načrt 12. Vsako črpalko bo poganjal motor 65.000 HP, njena kapaciteta bo 2.722.000 litrov, in bo lahko sama namakala 40.500 hektarjev zemlje.

Načrt za melioracijo kotline reke Columbije je izdelal melioracijski urad notranjega ministrstva in predstavlja največje delo te vrste v Združenih državah. Betonski jez Gran Coulee je verjetno največji jez na svetu.

HIGIENSKI ZIDOVI IZ NOVEGA CEMENTA

Po devetletnih poskusih se je nekemu ameriškem kemiku posrečilo pripraviti cement, ki ima to lastnost, da uničuje bakterije.

To novo vrsto cementa, ki uničuje 95% bakterij, ki jih vsebuje navaden ce-

Pridite vsi na tradicionalni JESENSKI SEJEM V PLIBERKU dne 2. in 3. septembra 1951

Že stoletja je znan jesenski sejem v Pliberku, ki je vsako leto na nedeljo in ponedeljek po sv. Ilju, letos torej dne 2. in 3. septembra. Začetek tega sejma sega v leto 1393.

Okoliško in tudi mestno prebivalstvo se že z veseljem spominja velikega obiska na pliberških jesenskih sejmi. Takrat — bilo je pred prvo svetovno vojno — so prišli kupci in prodajalci na ta sejem z vseh so-

sednjih pa tudi daljnih dežel. Na tem sejmu so se preskrbeli okoliški prebivalci z vsem potrebnim večkrat za vse leto. — Prišli pa so takrat Hrvati in Madžari s konji in s tropi svinj, iz Savinjske in Mežiške doline so prignali ovce, ki jih je kupoval znani »črni Huber« s Tirolskega. Iz južne Stajerske in s Hrvaškega so prignali jate puranov in druge perutnine, s Kranjskega so prišli rešetarji s suho roko, z Dalmacije znani krošnjari, iz Furlanije brusarji, stek-

larji in kleparji. Prišli pa so kupci s Tirolskega in Solnograškega.

Vsi ti najraznovrstnejši prodajalci in kupci so prinesli s seboj tudi denar in veliko teh vsot je ostalo po trgovinah v Pliberku. Manjkalo seveda ni tudi raznovrstnih zabav, v prijateljstvu so se našle tu najrazličnejše narodnosti Slovanov, Germanov, Romanov in še Madžarov. Iz številnih točilnic je odmevalo veselo prepevanje oba dneva jesenskega sejma.

Zaradi meje vseh teh tako številnih obiskovalcev danes ni več. Kljub temu pa dajejo pliberškemu sejmu bližnji in daljni okoličani, ki v velikem številu obiščejo pliberški jesenski sejem, še vedno veliko slikovitost in tudi blagovni promet je še danes zelo znan. Ne manjka pa tudi ne raznih zabav, tako gotovo ni in ne bo nikomur žal, ki bo obiskal letošnji jesenski sejem v Pliberku v nedeljo in ponedeljek, dne 2. in 3. septembra.

BLAŽ

Izdelač oblek
perila in pletenine

BRATA OPIETNIK

PLIBERK - BLEIBURG, BAHNHOFSTRASSE 26

GREGOR

Izdelač čevljev
trgovina s čevlji

Pri obisku jesenskega sejma v Pliberku priporočamo vsem obiskovalcem in našim bralcem, da obiščejo in si preskrbijo potrebno blago zlasti pri naslednjih tvrdkah. Tudi med letom priporočamo našim bralcem, da se spomnijo pri vseh naročilih in nakupih na trdnice in podjetja, ki jih v naslednjem omenjamo.

Pri bratih Opietnik bodo našli kupci velik del svojih potrebščin. Tako skrbi Blaž za lepe obleke, perilo in pletenine, Gregor pa za kakovostno dobro obuj.

Vsakovrstne električne potrebščine za kmetijstvo dobite pri elektro-podjetju Mihael Hollauf. To podjetje izvršuje tudi vse instalacije, popravila in navija motorje.

Vsa zidarska dela Vam izvrši zelo solidno in kakovostno prvovrstno ter po primernih cenah zidarski mojster Ignaz Kuchlei.

Za vsa tesarska dela se obrnite na tozadnega strokovnjaka Štefana Potočnika, ki Vam bo vsa ta dela izvršil solidno, s priznanim strokovno sposobnostjo in pravočasno. Tam dobite vse potrebne podatke in proračune.

Stavbeno podjetje dipl. ing. Albert Glavar izvršuje vsa stavbena dela, zlasti pa še

gnojšča, obnovo in prenovitev hlevov. Posebno pa je znano to podjetje po patentiranih izdelavih svinjskih hlevov, ki so po tej ureditvi posebno praktično urejeni.

Podjetje Hans Visotschnig Vas preskrbi s kolesi in vsemi potrebnimi stroji, inštalira Vam vodovod, postavi štedilnik in izvrši vsa ključavničarska dela. Tam morete kupiti tudi motorno kolo in tudi avto, traktor ter prikolico in vse nadomestne dele.

Ako potrebujete nove poljedelske stroje, nove sadne stiskalnice, nove mlečne centrifuge, nove mline in gnojnične črpalke ter raznovrstne električne, bencinske in druge stroje, ako hočete zamenjati stare stroje za nove ali hočete stroje prodati, obrnite se na podjetje Max Traun v Pliberku.

V poletni vročini, po težkem delu v spomladi in jeseni, pa tudi pozimi in ob praznikih je okrepičilo čaša domačega piva, ki ga proizvaja domača pivovarna že skozi 200 let.

Podjetje Josef-a Reiter-ja obstoja že od leta 1907. Preskrbuje domači trg z lesom, vendar pa je v veliki meri podjetje urejeno tudi za izvoz. V tem oziru je to podjetje eno prvih v vsej Spodnji Podjuni. Zaradi svoje solidnosti je to podjetje pri prebival-

stvu dobro poznano in vsak rad ponudi zato les tej trdnici v nakup.

Zalogo vsakovrstnega blaga si morete ogledati brezobvezno v trgovski hiši Kraut. Ko pa boste te trgovske prostore obiskali, je gotovo, da boste zaradi dobre kakovosti blaga potrebno blago kupili v tej trgovini.

Kuchlei Ignaz

ZIDARSKI MOJSTER

Pliberk—Bleiburg

se priporoča vsem prijateljem
in interesantom za vsa v stroko
spadajoča dela

Elektra-Hollauf

Mihael Hollauf, Pliberk-Bleiburg
Vse elektro-potrebščine za kmetijstvo,
instalacije, popravila, navitje
motorjev itd.

Štefan Potočnik

TESARSKI MOJSTER

se priporoča za vsa v stroko
spadajoča dela

Pliberk—Bleiburg

10.-Oktober-Platz
Tel. 61.

DIPL.-ING. ALBERT GLAVAR

PLIBERK - BLEIBURG

Izvedba vseh stavb. del, gnojšč, preureditev hlevov, prenovitve itd.
Posebnost: patentirani svinjski koč

Kolesa, stroji, instalacija vodovodov, hišni vodovodi, štedilniki in vsa ključavničarska dela, motorna kolesa, avtomobili, traktorji, prikolice, nadomestni deli

Hans Visotschnig

Pliberk - Bleiburg, telefon 27 in 35

Vse poljedelske stroje

kosilnice
mlatilnice
čistilnice za žito
slamoreznice
sadne stiskalnice
dizel motorje
kakovosti
mlečne centrifuge
stroje za
surovo maslo

mline
za moko in zdrob
grablje za
konjsko vprego
izruvače
za krompir
gnojnične črpalke
električne plotove
za pašnike
električne motorje
i. t. d.

šivalne stroje nove in rabljene
(rabljene že od S. 750.— naprej)

Bencinske motorje rabljene (generalno
reparirane)

nudi najugodnejše:

MAX TRAUN

Pliberk - Bleiburg, Kumeschgasse 14

Zamenjam oziroma vzamem v račun tudi
rabljene stroje bencinske in dizelove
motorje.

Koroško pivo

v stari

priznani

kakovosti

že od

17. stoletja

Koroško pivo

v stari

priznani

kakovosti

že od

17. stoletja

Josef Reiter's Erbe

(Jožefa Reiter-ja dedič)

ZAGA

TRGOVINA Z LESOM

EKSPORT LESA

Pliberk - Bleiburg

Ugoden nakup

vseh posebnosti v trgovski hiši

Kraut

Pliberk-Bleiburg

dne 2.

in 3. septembra

Preberite in upoštevajte naše letake! Na jesenskem sejmu
nimamo stojnice!

Pozor! Naša trgovina je na oba sej. dneva odprta ves dan

URADNE OBJAVE

Deželni šolski svet za Koroško
VPISI UCENCEV

na koroških obrtnih strokovnih šolah
v šolskem letu 1951/52.

Za vse šolo-obvezne vajence in vajenke v trgovini, obrti in industriji in za moško mladino pod 18. letom brez vajeniške pogodbe ter za prostovoljni obisk gospodinjskega pouka ob spodaj navedenih tedenskih dnevih od 8. do 12. ure in od 14. do 17. ure ter ob sobotah in nedeljah od 8. do 12. ure je vpis kakor sledi:

Osrednja strokovna šola v Celovcu: 3. do 6. septembra 1951 v Wulfengasse 24.

Strokovna šola Feldkirchen: 5. do 7. septembra 1951 v glavni šoli.

Strokovna šola Smohor: 3. in 4. septembra 1951 v glavni šoli.

Strokovna šola Kötschach-Mauthen: 2. in 3. septembra 1951 v glavni šoli.

Strokovna šola Spital na Dravi: 5. in 7. septembra 1951 v mestni hiši. 2. nadstropje:

za vajence iz Zgornje Beljanske doline (občine Winklern i. M., Mörtshach, Döllach i. M., Sagritz in Heiligenblut) so vpisi na strokovni šoli v Lienzu, Franz-Joseph-Kaserne, 1. nadstropje, od 11. do 14. septembra 1951, od 8. do 9. in od 17. do 18. ure (učnina S. 25.—).

Strokovna šola St. Vid na Glini: 2. in 3. septembra 1951 v Meisterlsaal.

Izpostava Althofen in Brež (Friesach): 2. septembra 1951 od 8. do 12. in od 13. do 18. ure v glavni šoli, risalnica.

Strokovna šola v Beljaku: 3. do 5. septembra 1951 v St. Martiners Strasse.

Strokovna šola v Velikovcu: 3. do 5. septembra 1951 v glavni šoli.

Strokovna šola Weitensfeld: 8. septembra 1951 v ljudski šoli.

Strokovna šola Wolfsberg: 3. septembra 1951 za vajence v kovinarski in lesnopredelovalni obrti:

4. septembra za vse ostale vajence obrtnega oddelka;

5. septembra 1951 za vajence trgovskega oddelka.

Za vpis je potrebno: zadnje šolsko spričevalo, vajeniška pogodba in učnina v znesku 30 šil, in še prispevek za učila v znesku 20 šil, za vsakega učenca za celo šolsko leto. Prispevek za učila mora plačati v smislu S. 26. zak. o nadaljevalnih šolah mojster.

Učenci, ki na novo vstopijo v šolo, morajo predložiti tudi krstni list in domovnico.

Vajenci brez vajeniške pogodbe morajo predložiti potrdilo mojstra, iz katerega je

razvidno, kateri stroki se nameravajo posvetiti in od kdaj se šteje učna doba (event. na poskušnji). Vsi ostali morajo predložiti — ako nimajo učne pogodbe — potrdilo delodajalca o zaposlitvi.

Vzgojitelji (starši, skrbniki, vzgojitelji vajencev) in delodajalci so odgovorni za pravočasen vpis vseh, ki so obvezni obiskovati strokovni pouk. Vsaka zakasnitev ali opustitev prijave je kazniva.

Prijaviti se morajo tudi oni, ki so bili v minulem šolskem letu oproščeni obiskovanja strokovnega pouka. Ti morajo pri prijavi zaprositi za ponovno oprostitve obiska pouka.

Vsi ostali zanimanci morejo obiskovati strokovno šolo kot gosti in to posamezne ali pa vse učne predmete.

Začetek pouka: 10. septembra 1951.

Dr. Kristler, l. r.

An Mehlspis haben
oft Doktoren
ihr promoviertes
Herz verloren.

Auch des Geschäfts-
manns Herz es weckt
wenn seine Teure
trefflich kocht.

Edeloch auch bei
der Handwerkskunst
steh'n gute Kuchen
sehr in Gunst.

Ja, so begehrt
sind alle Damen,
die folgendes
zum Backen nehmen:

König
BACKPULVER
mit den
Bildrezepten

Slavenske oddaje v cadiu

CELOVEC (val 417.2 m)

Oddaje vsak dan od 14.30 do 15.00, ob sobotah od 9.00 do 9.30, ob nedeljah od 7.15 do 7.45, v torek in četrtek tudi od 18.30 do 18.55. — Poročila: Vsak dan (razen sobote in nedelje.)

2. IX. Verski govor — Glasba in petje.
3. IX. Mladinska oddaja.
4. IX. Zdravnik — Godba. Zvečer: Jezikovni paberki iz Koroške.
5. IX. Gospodinja.
6. IX. Otroška oddaja. Zvečer: Iz svetovne literature.
7. IX. Sodobna vprašanja.
8. IX. Oddaja za podeželje.
9. IX. Verski govor — Glasba.

NEW-YORK

(val 19, 25, 31, 49, 251 in 379 m)

Oddaje vsak dan ob 18.—18.15 in od 19.30 do 19.45 (samo val 379).

LJUBLJANA val 327,1 202,1 in 212,4 m

Oddaje vsak dan od 5.—7., od 12.—16. in od 18.—24. ure, ob nedeljah od 6.30.—24. ure. Gospodinjki nasveti v torek ob 6.15 in ob 13.50. — Kmetijski nasveti v nedeljo ob 16.50. — Kulturni pregled v četrtek ob 14.15. — Zanimivosti iz zdravstva in prirode v sredo ob 19.40 in petek ob 14.15. — Prireditelji slovenskih narodnih pesmi v petek ob 18.00.

Vsak dan ob 22.30 na valu 527.1 m oddaje za inozemstvo.

1. IX. Ob 15.00 slov. narod. in umet. pesmi.
2. IX. Ob 9.40 slov. ponarodele pesmi.
- Ob 12.00 slov. umetne in narod. pesmi.
- Ob 17.00 Polka je ukazana...
- Ob 22.30 Literarna oddaja.
3. IX. ob 14.45 Pisan spored (harmonika).
- Ob 19.10 Slov. narod. pesmi.
4. IX. Ob 19.40 Slov. pesmi.
- Ob 20.00 Slavnostni koncert.
5. IX. Ob 13.20 Narodne pesmi.
6. IX. Ob 14.15 Pred praznikom sl. knjige.

NAGLUŠNI, POZOR!

Slušalne aparate, model VV šil. 954.—
Slušalne aparate model LV šil. 1350.—
dobite pri Radio Schmidt, Celovec,
Bahnhofstraße 22

KINO

Celovec - Klagenfurt STADTTHEATER

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
Od 31. VIII.—6. IX. »Profesor Nachtfalter«

PRECHTL

Radi prenovitve ni predstav.

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.50,
ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.
Od 31. VIII.—3. IX. »Das Tal der Leiden-
schaften«

Flüßberg - Bleiburg

FILMTHEATER

Predstave v soboto, 1. sept., ob 20. uri; v
nedeljo, 2. sept., ob 16., 18. in 20. uri; v po-
nedeljek, 3. sept., ob 16. in 20. uri: »Die
fidele Tankstelle« (der große Lachsclager)

LETNE SRAJCE (svetle, stalne barve)
v vseh modnih barvah . . . S 78.—

Pichler

BELJAK-VILLACH
Bahnhofstraße 9

Kroj napravi moža!

la SILOAK

in različni gradbeni material

FRANZ NAPOTNIK

železnina in barve, sredstva za var-
stvo rastlin, veletrgovina s stavbnim
materijalom

Celovec-Klagenfurt, Priesterhausg. 24, Tel. 34-47

Zahvala

Za številne izraze iskrenega sočustvovanja, ko nam je umrl moj
ljubi mož in naš srčno ljubljeni oče, gospod

Franc Begusch

PEKOVSKI MOJSTER

kakor tudi za številne darovane vence in cvetlice ter za udeležbo pri
pogrebu izrekam s tem vsem najsrčnejšo zahvalo.

BARBARA BEGUSCH, soproga
v imenu vseh sorodnikov

Izpolnujemo žalostno dolžnost, ko sporočamo, da je predsednik
našega načelstva in spoštovani šef, gospod

direktor

dipl.-ing. WILHELM MARKL

civil. gradbeni inž.

umrl v nedeljo, dne 19. avgusta zvečer po težki bolezni v 58. letu živ-
ljenja sredi uspešnega dela.

Pokojni nam je bil vzor pri izvrševanju prevzetih dolžnosti in
vsestranski svetovalec. Ni bil umrl samo pravičen človek, poln sočutja,
ampak tudi vzgledni šef, ki je imel za potrebe vsakega posameznika
vedno odprto srce.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu in naša dolžnost bo, da bo-
mo delali v njegovem duhu.

Dne 24. avgusta smo ob 15. uri spremili našega priljubljenega in
visoko spoštovanega šefa na pokopališče v Baden-u pri Dunaju k več-
nemu počitku.

Graz-Gradec, Wien-Dunaj, dne 21. avgusta 1951.

Vodstvo podružnice Graz
za Štajersko in Koroško

Delavci in nameščenci
podružnice Graz

STUAG, podjetje za gradnjo cest in talnih zgradb — delniška družba.

Priljubljena Lana gatto Zephir

Najboljša italijanska pletilna volna je spet dospela
v 19 pastelnih barvah

Iz 20 dkg damski pulover ali jopica z dolgimi rokavi, zato cenejša kot mešana volna

CELOVEC

Grüner

BURGGASSE

Samoprodaja za Koroško, Štajersko in Salzburško

Ob 85-letnici tvedke Grüner

Eno najstarejših celovških domačih pod-
jetij, to je tvedka Grüner, ki je ves čas ob-
stoja, to je 85 let, v rokah iste družine, praz-
nuje letos pod vodstvom izkušenega šefa,
gospoda Gustava Grüner-ja, ta redki jubilej.

Leta 1866 je ustanovil stari oče sedanje-
ga šefa podjetja, skromno galanterijsko tra-
govino v isti hiši, kjer je podjetje še danes.

Oče sedanjega šefa podjetja je nato z ve-
liko pridnostjo in trgovskim znanjem pod-
jetje znatno razširil. Leta 1939 je prevzel
podjetje sedanji šef podjetja, gospod Gustav
Grüner, ki se je z veliko vnemo posvetil
delu. Toda vojni dogodki so njegovo delav-
nost prekinili, saj je zaradi vpoklica last-
nika bila trgovina zaprta od leta 1942 do
1946.

Takoj po vojnih letih je začel šef pod-
jetja s preureditvijo trgovskih prostorov, ki
so danes že po zunanosti izredno vabljivo
in okusno urejeni. Velika zaloga blaga pa
kupca naravnost vabi. Poseben oddelek
igrač razveseljuje vsako otroško srce, iz-
redne ljubeznive punčke se smehljajo mla-

dim deklicam. Oddelek pletenin, pulover-
jev, perila in najraznovrstnejšega modnega
blaga pa vabi s svojo obilnostjo in pestro-
stjo že sam po sebi.

Trije rodovi Grüner —
trije rodovi okusa —
trije rodovi kakovosti!

tri odlike in prednosti so to, ki zagotav-
ljajo in utrjujejo dobro ime tvedke Grüner
in zagotavljajo njen nadaljni razvoj.

Domača in ino-
zemska bogata
zaloga pnevmatik
in gumijastih
dušnic (Schläuche)

**Avto hiša
Kaposi & Co.**

Celovec-Klagenfurt
Villacher Straße 51
Telefon 18-32

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani.)

2.200 kg težek bronast zvon, ki ga je vtil
Samassa leta 1870. Ta zvon je vzela prva
svetovna vojna. Leta 1922 je na njegovo
mesto prišel sedanji jekleni zvon. — V
drugem zvoniku visi 650 kg, težek bro-
nast zvon, ki je bil vtil leta 1732 v Ce-
lovcu. In ravno tako 440 kg težek četrti
zvon.

Leta 1926 je Grassmayr vtil 1185 kg in
382 kg težka zvona, ki ju je oba vzela
druga svetovna vojna. A že jima vtila
zvonarna Bühl, Häring, Tirol, dva na-
slednika in ne bo dolgo, pa bo zopet do-
nelo z dječjih zvonikov lepo, ubrano
zvonjenje in bo klicalo ljudi k delu in k
molitvi.

Ko dan se zaznava — danica priplava,
se sliši zvonjenje — čez hribe, čez plan!

Sedaj pa še par novic. Pokopali smo
Marijo Lesjak. Iskala je zdravja v celov-
ški bolnici, a zdravniki ji niso mogli po-
magati. Rekli so: prepozno! Dve leti je
trpela. Končno je rak dovršil svoje delo
in je umrla. N. p. v m!

Dne 18. t. m. se je poročil v Celovcu
Hani Slamanik p. d. Kočmar z Angelo
Jandl p. d. Zavodnico, sestro rajnega go-
spoda Filipa Jandla, župnika v Svečah.
Poročal je bivši dječji župnik, Franc
Repnik, zdaj župnik v Kotmari vasi. No-
voporočenemu paru: mnogo božjega bla-
goslova!

MALI OGLAS

Otvoritev prakse. Dentist Ervin Prauhart
ordinira od 1. avgusta 1951 dnevno od
8. do 12. in od 15. do 18. ure v Bistri-
ci v Rožu.

Risalne polrebščine za vse šole

kupite samo pri strokovnjaku

KRONFUSS

Celovec-Klagenfurt, Bahnhofstr. 15

Nadomestni deli in popravila

Ko obiščete Celovec, kupite šolske in
damske torbice, nahrbtnike, denarnice,
KOVČKE itd

najugodnejše pri

Hegenbart

Celovec-Klagenfurt, Villacherstraße 9
(pri prometnem stražniku)

ZA HLADNE VEČERE

PULOVER IN JOPICA

originalni italijanski vzorci

Grüner

Celovec - Klagenfurt, Burggasse

Kupim vsako množino posušenih
gobanov (jurčkov) po dnevni
cenah

Ignaz Blüml

TVORNICA KONZERV

Celovec-Klagenfurt

Welzenegger Strasse 36 - Tel. 20-84